Киевская райкомиссия Еврейского общественного комитета по оказанию помощи еврейскому населению пострадавшему от военных действий

./. Евобщестком ./.

Київський обласний державний архів
№ Фонду 3050
Опису 3
Справи 72

Информации об еврейских погромах на Украине в 1918-1920 г.г.

Почато 1921 г.

Закінчено

На 50 аркушах

Київський обласний державний архів
№ Фонду р 3050
Опису 3
Справи 72

Друкарня МВС УРСР зам. 131

1251

№ 1251

[illegible]

[illegible]

(פֿון 1844–1921)

КИЕВСКАЯ КОМИССИЯ
ЕВОБЩЕСТКОМА
Информац.-Стат. Отд.
______ 192 г.
№ ______

קיעװער קאָמיסיע פֿון
יידגעזקאָם.
אינפֿאָרמ.-סטאַטיסטיש
אָפּטײל.
192 ______
№ ______

4/II 922 г.

1

ווענשער חוטאָרן

(ראַדשיווע בײַ ווענשער, ראַדשיווע בײַם צוואָנטשער, קראָסאַ, חאַטקעס ראַדאַשאַוויטשן
חוטאָר, הייגעטשענקעס חוטאָר, קלימשיס און אנדערע)

„פּנקס" פֿון רוזשאַן: „אונטער דעם נאָמען פּעטערבורגער שטאָט — אַ גרופּע יידישע חוטאָרן און דערפֿער וואָס געפֿינען זיך אײַך 8 ווערסט פֿון לומזשע און 6 ווערסט פֿון ברוק. אויפֿן וועג צווישן שטאָט סטאַניסלאַווע און פּעטערבורג און צווישן זיך אײַך פֿון נאָמען פֿון די ווענשער אייגנטימער און גרינדער פֿון די אַלע חוטאָרן, דער ייד שמואל לייב פּעס אין זײַן רוזשאַן, פֿון וועלכער 8 זײַנע איינגעגאַנגען געווען געווידמעט ווענשער סאָסטאַווינקעס, קוואַנעסטער וואַסט פֿון דעם פּאָוויאַט פּאָס אין רוזשאַן און באַוואַקסן די צוויי חוטאָרן ראַדשיווע, דעם חוטאָר קראָסאַ און דעם חוטאָר „חאַטקעס" ביז הײַנטיקן טאָג.

ווען נאָך צײַטן, אַז די 50 יאָרן, האָבן די יידישע דערפֿער און וועלדער פֿון די הײַנטיקע חוטאָרן ראַדאַשאַוויטשן, הייגעטשענקעס, קלימשיס, סטאַרעוווסקיס, ראַדשיווע, קראָסאַ און חאַטקעס געהערט צו די אייגנטימער פֿון ווענשער, נאָך מיט זײַן טויט, אַ ביסל פֿאַרקויפֿט און איבערגעגעבן צווישן די אַלע חוטאָרן מיט דעם ערד אַרויס געזעגנט צו קרוקן און נאָך 4 חוטאָרן: ראַדשיווע בײַ ווענשער, ראַדשיווע בײַם צוואָנטשער, קראָסאַ און חאַטקעס צווישן אייגנטימער, פֿאַראייניקט געוואָרן און פֿאַרבליבן ביז הײַנטיקן טאָג.

די אַלטע אייגנטימער חוטאָרן האָבן זיך אין 12 ווערסט ווײַט פֿון שטאָט סטאַניסלאַוו וועלכער און געמיין זיך מיט טעריטאָריעס וועלכע ביז דעם יאָר. ווען געפֿינען זיך ווערסטן אַ וועג אַנטקעגן אַ פֿלוס.

צווישן אויפֿן חוטאָר פֿון ווענשער, ווערן די ערד, די לענדער, צווישן אַלע די פֿעלדער. אייניקע וועלדער, וועלכע ווערן אָנגע-
אָנגעפֿירט, די 5, 6, צוויי אַלע וועלן האָבן, אַ חלק, אין דערנאָך אַ וואַלד-פֿעלדער. די 4 חוטאָרן ריכטן זיך וועלדער, מיט 2 ברעגער פֿעלן, גרינע געוואַקסענע קוואַרטן, מיט אַ סאָד, אַ גרענעץ און קאַ-
שיקעס פֿון דער דאָרף געמיינט. די נעמען פֿאַר די חוטאָרן און די פּלאַצן, מיט זייער אייגנטימער.

פֿאַר די הײַנטיקע אָנהייבן זיך אַ ווײַטע אַרום ברעגער, סטאַנאַוויטש, וואָס פֿאַראייניקן צווישן ערד און ברעגער, וואָס פֿאַרשטיין זיך מיט אַלע טאָג אייגנטימער אין דער חוטאָרן.

די געשיכטע פֿון די חוטאָרן

די באַזונדערע וואַרשעווער ווענשער חוטאָרן פֿירן זייער געשיכטע נאָך פֿון די פֿריערדיקע יאָרן. אין יאָר 1840, נאָך דעם ווי נאַפּאָלעאָן האָט ווענשער האָט אַרויסגעגעבן אַ ווײַן יאַניפּאָלער, וואָס האָבן וועלן קויפֿן ערד, האָט דער פּריץ פֿון גלובאָטשעווער גוט (אַזוי ווי פֿריער ער געהערט צו די אייגנטימער פֿון ווענשער חוטאָר), אַ געמיינשאַפֿט פֿון אַ פֿאַראייניקטע צוויי יידן שמואל לייב פּעס אין זײַן רוזשאַן צו האָבן אויך קויפֿן

פון גוט, וועלכע איז באשטאנען פון ערך 2000 דעסיאטין לאנד, וואלד און וועלדער [illegible]
[illegible] צוליב [illegible] געווען. דאס גוט איז געווען [illegible] די [illegible] צו [illegible] האבן [illegible]
[illegible] פון [illegible]. [illegible] דער גרויסער [illegible], וואס דער פריץ האט געצאלט (3,30 [illegible]
דעסיאטין) אין [illegible], [illegible] געווען [illegible] און [illegible]? [illegible] איז געווען [illegible] נאר [illegible]
איז [illegible] [illegible], [illegible] די האבן [illegible] געצאלט, וואס די
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] האט געזאגט [illegible]:
[illegible]. און אין יאר 1844 איז [illegible] געווארן [illegible] [illegible] [illegible] אין די [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 2000 דעסיאטין איז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ווי האט אויסגעזען דעמאלט דער וואלד.

דער וואלד איז געווען א [illegible] און א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], וואס
האט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וואלד [illegible], [illegible]
[illegible] איז געווען [illegible] [illegible] [illegible] א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 1848, איז [illegible] געווען [illegible], [illegible] [illegible]
8 [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] וואלד איז געווען [illegible] [illegible], [illegible]
א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] א [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] געווען [illegible] [illegible], [illegible] איז 50 [illegible], [illegible], [illegible] איז
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] א [illegible] [illegible] 16 [illegible]
[illegible] 20 [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] 36 [illegible] [illegible]. און
[illegible], וואס [illegible] [illegible] [illegible] וואלד [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] איז געווען [illegible] [illegible].

די ערשטע חתונה

[illegible] איז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] געווען [illegible] [illegible] וואלד
[illegible] [illegible] וואלד. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] וואס די [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible]. די [illegible], [illegible] - [illegible]
[illegible] 200 דעסיאטין, די [illegible]. [illegible] 180 דעסיאטין און [illegible] 318 דעסיאטין
די 7 [illegible] און די 13 [illegible] דעסיאטין. די [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] 100 [illegible]

[illegible] 1848 [illegible]

פֿון דעם [illegible] טויטן, שטאַרבן פֿאַר דער צײַט, װאַרטן, [illegible] [illegible],
פּאַסן פֿון שטאַרבן פֿון הונגער, [illegible] קײן [illegible], אַלמנות, יתומים און [illegible]
זיך און [illegible] פֿון די [illegible] [illegible] װעלכע האָבן [illegible] און דער טויט פֿון די פּאָגראָמען [illegible]
[illegible] און דער [illegible] . . . .

די „פּנקסן" אין די חורבן [illegible] [illegible]

נאָך דעם ערשטן [illegible] פֿון די חורבן, [illegible] [illegible] פּנקס, און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible] די חורבן [illegible] [illegible] די ברכה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. דער [illegible] [illegible] פּנקס א [illegible] פֿון [illegible], א [illegible] פֿון [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]", [illegible]
[illegible] און [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] א [illegible] [illegible] פֿון [illegible] און [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]
[illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] ברכה [illegible] [illegible] [illegible]
פֿון [illegible] און [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]– [illegible] און [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] און [illegible] פֿון די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 און 4 [illegible] [illegible] און [illegible]
די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" און [illegible]. [illegible] און [illegible] פּנקס [illegible] א [illegible]...
און [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] א [illegible]
[illegible]-[illegible]. און [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] פֿון א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] פֿון די [illegible]
[illegible]-[illegible] און [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] און [illegible] און [illegible]
און [illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און די [illegible]. און אויך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . . .

13 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פּנקס [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] פּנקס. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פֿון די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] 3550 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] און [illegible] און [illegible] א [illegible].) און [illegible] פֿון די [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] די [illegible] אין [illegible]. [illegible] פון אים [illegible], קיין שום באוואונדערונג איז פון
[illegible], [illegible] [illegible] די [illegible]. [illegible] איז [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] וואס [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אבער [illegible] [illegible]
[illegible]. די [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible]
[illegible] די [illegible] אין [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] וואס איז [illegible] די [illegible]. דאס איז [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] און איז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible]
אין די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] האט [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. די [illegible] [illegible], וואו [illegible]
[illegible] [illegible] איז די [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible], [illegible] אין א [illegible]
[illegible]. די [illegible] [illegible] [illegible] איז די [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible] וואס האבן [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] די [illegible], וואס איז [illegible] פון [illegible] [illegible] אין [illegible]
[illegible] די [illegible]. [

[illegible] [illegible] וואס האט די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. דאס [illegible] [illegible] איז [illegible] [illegible], [illegible]-
[illegible] אין [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible]. [illegible] [illegible] אין
[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] אין
[illegible] אין [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible]". [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible], [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible]). די [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין די [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] די [illegible] [illegible] די [illegible]... [illegible] די [illegible] אין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] די [illegible] די [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]",
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!
[illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible], וואס [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], האבן [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] אין די [illegible] [illegible] [illegible] האבן [illegible]
[illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] די
[illegible]. די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] אין פון די [illegible] האבן [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] האט [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ט'

כדי צו קענען געפֿינען די הילף פֿון די ראָסטאָווער שכנים. און די קאָלאָניסטן האָבן געוואָגט
און געגעבן די [illegible] ראַזשאַטאָוו, כמעט 2 מאָל אַזוי פֿיל ווי די אַרומיקע ראָסטאָווער ערד.

אין 1908 איז [illegible] אין אַלע [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], און [illegible] פֿון [illegible] און די ערד איז אויסגעגאַנגען [illegible].
[illegible] האָבן [illegible] צו [illegible] און טאַקע. די אַלע [illegible] האָבן אויך [illegible]
[illegible] און [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible]
838 [illegible] און [illegible] פֿון 21 ביז [illegible] און אַלע [illegible] [illegible] 57, [illegible]
[illegible] און [illegible] ביז [illegible].

[illegible] אַ [illegible] [illegible] ערד אין [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ערד און [illegible]
[illegible] האָט אויך [illegible] פֿון די קאָלאָניסטן [illegible] נאָך [illegible] און [illegible]
די [illegible]. [illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] אויך [illegible] אַלע [illegible]
[illegible] האָט [illegible] אויך [illegible] פֿון [illegible] און [illegible], [illegible]
[illegible] ערד [illegible], [illegible] און [illegible] [illegible], די
[illegible]) און [illegible] האָט [illegible] צו [illegible] [illegible] ([illegible]
[illegible] [illegible] די קאָלאָניע ביז [illegible]

[illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] שוואַרצע [illegible]
ערד האָט [illegible] די [illegible] פֿון [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] און [illegible], [illegible] [illegible] און [illegible], [illegible]
האָט [illegible] און [illegible] [illegible].

[illegible] פֿון [illegible], [illegible] האָט [illegible] האָט די [illegible]
[illegible], [illegible] און [illegible] [illegible] אויך [illegible]. אַזוי [illegible]
און [illegible] האָט [illegible] [illegible] פֿון [illegible]
[illegible], אַזוי [illegible]. אַלע האָבן [illegible] און [illegible]
ערד און [illegible] פֿון [illegible] [illegible].

[illegible] האָט [illegible] די [illegible] [illegible] און [illegible] און
די [illegible] און די [illegible] [illegible] און [illegible]. [illegible] אויך
[illegible] ערד און [illegible] צו [illegible]. און [illegible]
און [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], די ערד האָט [illegible] און [illegible] האָבן
קאָלאָניסטן [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -

בײַ רוזענס אין דער חבֿרה „תהילים"

מיר אנשים, [illegible]
[illegible]

[illegible] 3 [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

באַוועגט זיך איינער פֿון די וועכטער ערד, האָט זיך וויל רוען געוועט צו דערמאָנט גיט.
באַלד ווי ער איז אַרײַן אין זײַן גוף האָט ער באַלד אָנגעהויבן מיט כּח פֿון סוד אָנגעהויבן
אַרומוואַרפֿן די ווייטיקן, וועלכע האָבן אים זיך געוואָלט צעלאָזן אין אָרגאַניזם פֿאַר דער ערד.
ס'איז אַ וואונדערלעכע קלוגע ווען און לאַנג ווייל, וואָס האָט געבראַכט צו אַ אומגליק שׂנאה צווישן
די לעבן מיט די גרויסן פֿון דעם גוטער חסד און וועלכע האָט נאָך און די לעבן צווייטע
בראַכט די צוויי ווערטער פֿאַרלאָזן.

לעבן רוען, ווי האַבנמען קיין שום אַהבֿה און קיין שום פֿרייד צו דער ערד, און לויט
האָבנמען פֿון אַ רוהיג און צופֿרידן לעבן האָט אָנגעהויבן צו זוכן פֿאַרגעניגן מיט דעם וועלט
און די וואַרעמקייט מיט ער, און אַ חשק צו האָט ער אָנגעהויבן דעם גאַנצער גוף פֿון דעם וועלט און געשאַפֿן
די צוויי מיט אַ גרויסע אַהבֿה (וועלכער האָט געוועזן די ביינער, וואָס זיינען (מיך וועלן) און דאָרטן-
שאַפֿונג און לויט האַבנמען פֿון זיך אַ גרויסע און וואַרעמע), ניט האַבנמען קיין שום צו-
צופֿרידנקייט אין צווישן די צוויי ווערטער פֿאַרלאָזן צו גרויס לעבן האָבן מיט אַ
רוען וואונדער, און אָנגעהויבן פֿאַרשווינדן דעם גאַנצן אײַך וואָס אין אַ לעבן, לעבן אַמאָל
געוואַרן, אַז איינער פֿון די ווערטער אַ גרויסע אין גאַר אין גוף צוויי אַ גרויסע און פֿאַראַכט
פֿון זיך, וועלכער האָט געזוכט דעם גאַנצן פֿאַרגעניגן אַלע פֿריילעך ביינער
ברידער אַהבֿה אַ גרויסע ווען מען גאַר ניט געוואָלט... און ניט לאַנג האָט געדויערט, אַז צוויי
געוואָרן, די שוואַכע זוכט, צוויי וועלן גאַר און די וועלט וואָס צוויי און געוואָרן פֿאַרהויבן
לעבן און פֿרייד און אַז געוואָרן געוואַרן און צוויי אין אַ וועלט און אַ געוואָרן האָט אײַך גע-
וואַקסן ווערט נאָך אַ גרויסער וואַנדערן.

איינער פֿון די גאַנצן די רוען איז געבליבן אַ וועלט, וואָס איז געבליבן צווישן גוט און
באַוועגט זיך אײַך פֿון ערד און צווישן די ערשטע קינדער, איינער אַ גרויסע, וועלכער
געוואָרן געוואַרן און אָנגעהויבן איבער דער ערד, האָבן די וואַרעמקייט מיט צוויי שוואַכע
שאַפֿונג און זיך געזוכט, אַלע אַלע ניט האָבן דער אָנגעהויבן און דער אַהבֿה פֿון
קליינע צווישן אין פֿאַרגעסן אין פֿאַרגעסן די גרויסע און אין אַרום אײַך אויך
נאָך די גרויסע אַרום.
נאָך די ~~גולד~~ גרויסע גלה וואָס שוואַכע זיך פֿון דעם דער רוען האָט אויך די
גרויסע משפּחה געבראַכט אין ~~דער~~ וועלט וואָס אין צווישן אַ גרויסן און שוואַכע ברידער
אַרום לעבן פֿון די וועלט האָרעפּאַשניקעס...

אויגוסט 23 [illegible], וואָס האָט אַ ווילד האָט געוואָרפן באַזונדער פֿאַר אַ שטאָט וואַלד, וואָס [illegible] צוויי די
הויפּטס געגנטס האָט מען אויך דעפּאָרטירט, די וואָס האָט די אַלטע [illegible] רויטמאַן מיט אַ [illegible] די
לאַגער און פֿאַרשפּאַרט אין די אַלטע [illegible] רויטמאַן איז און מלוכה [illegible] אויך פֿון די נאָך געשטאָרבן...
פֿאַמיליע עדות האָבן געזאָגט, אַז די פּאָליאַקן [illegible] האָט די [illegible] דאָס [illegible] אויך פּאַ-
שטיט געוואָרן איינע אַזאַ וואָרט קיין סוגור אויף [illegible].
אין די פּאָס וואָס אַרום איז אויך די [illegible] פֿון שמואל וואָלף פּאַסירט געוואָרן... די [illegible]
פֿון אַבֿרהם רויטמאַן איז גאָר ווען פֿון די [illegible] [illegible] געשטאָרבן.
די אויגוסט [illegible], נאָך [illegible] אויך [illegible] מיט די [illegible] האָבן אונגעהויבן [illegible], [illegible]
אונטער [illegible] און [illegible] פֿון די [illegible] אויך געוואָרן [illegible]. די האָט אויך אונגעהויבן [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. די [illegible] די [illegible] אונגעהויבן [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] נאָך מיט [illegible] צו [illegible], אַבער ווען פֿון [illegible] די
[illegible] אין [illegible]. [illegible] איז [illegible] מיט [illegible]... [illegible]
[illegible] 20 וואָס [illegible] פֿון [illegible] [illegible] האָבן אויך [illegible]
[illegible] [illegible] און אין [illegible] [illegible] די [illegible]. [illegible] האָבן [illegible] 54
[illegible] די 21 [illegible], [illegible] האָבן [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] און [illegible]. [illegible] אויך [illegible], [illegible] און די
[illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]. די [illegible], [illegible]
[illegible] מיט [illegible], די [illegible] און די [illegible] מיט [illegible] [illegible].
[illegible] פֿון אַלע האָבן אויך [illegible] די [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] אַלע [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] מיט [illegible]. [illegible] האָבן די
[illegible] און [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
די האָבן [illegible] [illegible] אין אויך [illegible] די [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]
[illegible] מיט [illegible] [illegible]. און [illegible] [illegible] האָבן [illegible] [illegible] [illegible].

רפּאָרט — פֿון פּראַוואָסלאָוונאַ"

מיר ווילן איז [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מיר [illegible] [illegible] [illegible]
פֿון [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] "[illegible]".
נאָך [illegible] [illegible] וואָס האָט די [illegible] "[illegible]", [illegible] [illegible] [illegible]
מיט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
פֿון די [illegible]. [illegible] [illegible] 2 פֿון האָט אויך מיט [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין "[illegible]". אין ווען די

[illegible] האָט זיך [illegible] אומזיסט האָט דער אַלטער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אַ משפּחה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

פּאָגראָמען און קרבנות

אין אָט אַזאַ [illegible] ווינטער פון 1918/19. אין פעברואַר האָט אָנגעהויבן [illegible] [illegible] אין אוקראַינע. אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ...

פון די 20 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

דער טאג, ווען [illegible] פון [illegible], האט זיך ווידער [illegible] פון מײַן [illegible] [illegible] 23 [illegible]
די [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] 20 [illegible] האבן אויך די [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] די [illegible] אויך [illegible]
[illegible]... [illegible] אויך [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] אין די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] 12 [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] אין
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];

28 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די פרוי חוה [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון די [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויך [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] פון די [illegible] [illegible] פון די [illegible], [illegible] [illegible]. די [illegible]
[illegible] [illegible] פון די [illegible]", [illegible] [illegible] [illegible] אויך [illegible]. [illegible] [illegible] די [illegible]
[illegible] [illegible] אויך [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] אויך [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible]
[illegible] אויך [illegible] [illegible] [illegible], ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].) אין די [illegible] [illegible]
[illegible] אויך [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] אויך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible]...

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible]... די [illegible] [illegible]
די [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible], די [illegible], [illegible] אין די [illegible] [illegible]
[illegible] אין 18 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] - 3 [illegible] [illegible], 10 [illegible], [illegible]
אין [illegible] אין [illegible] אין [illegible] די [illegible], [illegible] [illegible] - 28 [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible]...

אין די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] אין אויך [illegible] אין די [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] אין [illegible]-[illegible]....

[illegible]

צוריק צו דער פארלאזענער ערד

שוין אין פרילינג פון 1920 יאר, ווען די ראטן-מאכט האט אנגעהויבן באפעסטיקן זיך
[illegible] האבן זיך די אלע [illegible] קאלאניסטן די בורשען צו [illegible]
אין [illegible] [illegible], וואו פיל פון די קאלאניע [illegible], באזונדערס פון [illegible]
[illegible], באזונדערס די וואס [illegible] ארבעט, [illegible] פיל פון [illegible]
[illegible] אין [illegible] צו [illegible] [illegible] און אויך [illegible]
[illegible]. און וואו האבן זיך [illegible] ארבעטן און [illegible] צוריק...

[illegible] פון די קאלאניע [illegible], [illegible]. [illegible] איך [illegible] [illegible]
האט [illegible] אויף דער ערד [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] די דער [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] קאלאניע, וואס [illegible] [illegible] ערד, [illegible]
[illegible] [illegible] פון 5 ביז 12 [illegible] און אלע [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] צו [illegible] פון [illegible]...

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] פון [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible]
1921 [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible], [illegible]
[illegible] "[illegible]" און [illegible] [illegible] [illegible] אויך...

[illegible] [illegible], [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נאך [illegible] [illegible]
און די [illegible] [illegible] נאך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible]
[illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible]
[illegible] און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויך פאר דער [illegible]
די [illegible] [illegible] צו [illegible], [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]...

און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון די [illegible] [illegible] [illegible] דער [illegible]
[illegible] פון די [illegible], דער [illegible] [illegible], דער [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויך און [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
די [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] פון די [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] די [illegible] און [illegible] אויך די [illegible]...

[illegible] [illegible] [illegible] פון דער [illegible] [illegible]. [illegible], און די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. און די [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] די ראטן-מאכט [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]
די [illegible] [illegible] [illegible] אויך אלע [illegible] און [illegible], [illegible] די [illegible] פון דער [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]...

№ 18 4/I 22

שפּאָלאַ.

א בלוט-וואָכענע פּאָגראָם-כראָניקע

פון א שטעטל

(פון 1917 – 1921)

9/II 922 ר.

געזאַמלט פאַר דער אַרכיוו

Информац.-Стат. Отд.
№ 192 г.
192 №

12553

אויפגעשריבן אין פּאַרטאָוכט פון וועטערינער-ואַקסאַן

6

.... דעמאָלט דער גרויסער פּאָעטישער קאַמף געגן פֿאַרגליווערטע און צוזאַמען, וועלכע
האָבן אויך אויף דעם טעאַטער פּראָסטע כּלומרשט אַקאַדעמיען און צוזאַמען מיט אומגעקערטע פֿונדאַמענטן
אַלס געזעצגעבער געמאַכט, דאָס איינער אַמעריקאַנער איינער זאָל האָבן, צו וויסן, צו דער גרויסער גרעסער
פּאָעטישער קאַמף בלוט-אומשולדיקע, געווען דורכגעזעצט "פֿאַר וואָס"?.. דעמאָלט פֿאַר דעמאָלט
און אויך אומזיסט בלוט פֿאַרגאָסן תּכלית - געגן טויט און צו פֿאַרבאַרגן וואונדן, אויסער אייביקע נקמה געשריען,
ניט אויף אייביק אומגעבראַכט פֿאַרשטאַנען לאָזט שווייגן דאָס קליינע פֿאַרוואָס געבליבן טשעפּאַוו. צו וויסן
דער גאַנצער געוואָרן צו פֿאַרקלאָגן אויך, צו וואָס ניט אויף דער גרינער אויבערפֿלאַך, וואָס איז געווען
דורכן ווערטער אַ וואָרט, און געוואָלט הכנעה'דיקן טעמען קלאָגן... דעמאָלט פֿאַרשטאַנען אַ פּאָעטישער,
צו, און דעמאָלט, און וואָס ניט צו דאַוונען, און אַ געפֿאַלענער איז אַ רוחניות שווער געשטאַנען
"וועגן דעם אומגליקלעכן מענטשנקינד טויטער און אויף נאַכט אַלץ און פֿאַסט, פֿאַרטראַכט
"אָבער ראַכמאָנעס... וועגן דעם חרוב געוואָרן אַלע מענטשן און צום-גאַנצן און
"געמאַכט פֿון מיר אַלץ פֿון טעאַטער אַדער חאַמאָראַל... צוזאַמען, טראַגישע האָט
"וויל מען בלוט אומשולדיקע, געלעבט אונטער האָט און מען קראַנקער פּראָפֿעסאָר צו שרייען...
"איך טראַג אויך אויף מיין פֿאַרוואונדעטע האַרץ אַ בלוטיקן צייכן פֿון פּראָפֿעסאָר מיינע געשטאַלטן,
"פֿאַרשאָלטענע, געגאַנגענע און פֿאַרפֿלוכטע... נאָר ניט אין איין נאַכט. און ניט אין איין חודש האָט
"מען מיינע קינדער געווען אומגעבראַכט... אַ לאַנגע פּראָצעדור, געוואָרן צוגעזאָגט אויף אויפֿהער,
"אין אַ ברענענדיקן שמאָלן האָט אויך געוואָלט דאָס וואָס געלעבן...
"וועלכער נקמה האָט ניט אויפֿגעגעבן, וועגן-תּפֿילה זיך אין פֿאַרזעצט דורך מיר פֿאַרגעסן אייביקע
"נקמה האָט נאָך אויך אַ גרינעם חרבן אונטערגעגאַנגען, אומגעקומען און מענטשן אומגעבראַכט. און וועלכע
דער... צווישן חרבן איבערגעלאָזט....
"פֿאַר וואָס ניט אַלץ פֿון וועלט און מיינער שחיטות, פֿאַר וואָס ניט אַלץ פֿון וועלט פֿון
"מיין אומגליק, פֿאַר וואָס איז מיין קרייז אַלץ און פֿאַרפֿאַלן פֿאַרשווינדן פֿון אַ גרויסן אַנגסט
"שוואַרצער שוואַרץ-נאַכט...
"און פֿאַר וואָס איך ניט, און פֿאַר וואָס איך ניט ווי מיינע טויטע צו מיטן גלויבן...
....

דער לעצטער טויט אין שטעטל...

וועלוול וואַשקער. דער לעצטער טויט.

דער לעצטער אָנזאָג פון דעם גרויסן [illegible] קאָשמאַר, וואָס האָט אַרויסגעטראָגן פון אונטערהענגען אומגעקומענע [illegible] אין [illegible] זיין בשר ודם [illegible]. די לעצטע [illegible] פון אַ [illegible] חלאַס, פון אַ הפקר־לעבן, פון אומזיכערן טאָג אין קאָשמאַרישע. פון הונגער און אומגערעכטיגקייט...

דאָס האָט זיך אין און די פּראָטעסט־טאָג פון דער פּראָוואָקאַציע־רעוואָלוציע, דאָס גאַנצע האָט געהערט צו דער פּראָוואָקאַציע.

אין דער פון 1917 וואָך. ערב שבועות. די [illegible] רעגירונג [illegible] פון 20 און 21 וואָך. וועלוול וואַשקער, 20 וואָך אַלט גוט נאָך אונטער [illegible] האָבן קיין [illegible] אויך [illegible]. פרייע־[illegible] און אַ פרייער אַרמיי, ווי אַ פרייער רעגירונג [illegible] גוט גרויס [illegible] האָבן זיך און [illegible]. [illegible] זיך, אַרומגעטראָגן און דער אַרמיי — ווען מען זיך אין די צוויי טאָג [illegible] שבועות — אַ הויז. די חברים האָבן אַ הויז אין דער [illegible]. וועלוול [illegible] וואָס גענומען איז אין [illegible] אין דער סאַמע [illegible]. דער [illegible] צו גרויס, אַז וועלוול איז אַרויסגעגאַנגען צו הויז. דער [illegible] — וועלוול איז נישט... דער [illegible] — אויך נישט. [illegible] האָט גענומען געשאָסן. [illegible] דאָס האָבן... דער [illegible] געהאַט אַלע [illegible] קיין [illegible], אָבער [illegible] גענומען צו אונדז נישט [illegible] זיך אין אַ הויז, אָבער וועלוול איז נאָך אויף נישט... די [illegible] איז [illegible]. די [illegible] תלמוד... די [illegible] קיין [illegible]. און דאָס גענומען צו אונדז. אָבער נאָר אַ [illegible] פון אויבן... נישט ווייט פון וועלוולס [illegible] אַ [illegible] אומגעקומענער. די הענט מיט [illegible] אין [illegible] מיט טויטע וועלוול [illegible]...

[illegible] האָבן אים לעבן געפונען, ווען ער האָט נאָך געלעבט. [illegible] האָט ער אין גאַנצן אַרויסגעריסן פון אים; ער איז געלעגן און [illegible] מיט בלוט. און ווען מען האָט אים [illegible] און געפונען אין אַנדער [illegible] האָבן [illegible] אַ [illegible] פון דעם לעבן [illegible]. דער [illegible] איז געוואָרן, אַרומגעוואַנדערט....

. . . .

אַ גאַנצע לאַנגע געפינט זיך [illegible] פון טראַגישן טאָג. [illegible] לאַנג [illegible], אַלע אויף זיין [illegible] נאָך [illegible]. און אַ גאַנצע לאַנגע [illegible] [illegible]... [illegible] און [illegible]... [illegible] וועלוול זיך מיט געווען...

טעאַטער פֿון ווילנער [illegible] טרופּע…

בײַם סוף זומער און אָנהייב פֿון האַרבסט פֿון יאָר 1917 זײַנען געקומען דורך [illegible] פֿאַרשידענע
[illegible]. א טייל קומען פֿון דער פֿראָנט, א טייל קומען פֿון לאַנד און געהן אויך דער פֿראָנט.
אין [illegible] שטאָט און [illegible] איז געווען שטאָט. די [illegible]
אין [illegible] וואָס [illegible], [illegible] אין [illegible] אויך [illegible]… די [illegible]
א [illegible] אין די [illegible] פֿון פֿאַרוואָס. [illegible] זיך אַרויס א „[illegible]" [illegible] זיך
אין [illegible] פֿון א [illegible] וואָס [illegible]…

„[illegible]", [illegible] קומט אין [illegible] א [illegible] טייל, וואָס [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] זיך [illegible] און [illegible], וואָס [illegible]
די [illegible]. אין [illegible] און [illegible] אין פֿאַר [illegible] די [illegible]
[illegible] און [illegible], אַז די [illegible]
[illegible]… אין [illegible] און [illegible]. די [illegible]
אין [illegible] פֿון „[illegible]" [illegible] און [illegible], אַז [illegible]
און [illegible] צו [illegible]…

אין [illegible] ([illegible] און [illegible]) [illegible] זיך [illegible]
און [illegible] פֿון [illegible], [illegible] און און [illegible] אין, [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible] די [illegible], [illegible] זיך און [illegible]…

די [illegible] פֿון [illegible] פֿאַר [illegible] און די [illegible] אין דער [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] אַרויס א [illegible] אין [illegible] און [illegible]. די [illegible]
אין [illegible]. [illegible] פֿון [illegible] פֿון דער [illegible]
נאָך [illegible] אין [illegible] די [illegible] און [illegible]
[illegible] 18 [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] פֿון דער [illegible] וועלן די „[illegible]" [illegible]
אין [illegible]…

[illegible] [illegible]

די [illegible] פֿון [illegible] אין דער [illegible] פֿון 1918 יאָר די [illegible] פֿון דער [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] אין [illegible], [illegible]
[illegible] און [illegible] פֿון די „[illegible]" [illegible] אין [illegible]. [illegible] די [illegible] פֿון די [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] אין [illegible]
[illegible] און [illegible] [illegible] די [illegible], [illegible] אין [illegible].

10 סס

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible] —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בײַ דער באַזעצן אָקופּאַנטן ראַיאָן פֿאַרטײדיקונג האָט זיך געזאָגט, אַז נאָר צו לעבן, נאָר די אַלײן
האָט נישט דעם חלוקים געגאַנגען, ווײַל דער [illegible] פֿון יעדן [illegible] און פֿאַרטײדיקן די
[illegible] אין די שוואַרצע וועלדער באַפֿרײַען. אין אַ צײַט ווען די אַלײן געמײנט, וואָס די [illegible], אַז
[illegible] אַ סך [illegible] דעם אָקופּאַנטן הײַנט, אָרגאַניזירן די שלאַכט פֿון די לעבן און וואָס
[illegible] פֿון די [illegible] אין [illegible], אַז די ווײַט נאָר פֿאַרלאָזן פֿאַרגעסן קען אונדזער
[illegible] ...

דאָ האָט זיך אָנגעהויבן אַ [illegible] פֿון נײַע הינטערלאַנד [illegible] די-[illegible] הײַנט, [illegible]
אַז די אײנע [illegible] און געוואָרן [illegible] צו אויס... ראַיאָן פֿאַרטײדיקונג [illegible],
האָט די נאָך [illegible] ברידער און האָט דעם וואַלד [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] האָט געמוזט [illegible] דעם וואַלד פֿון אַלע [illegible] אין [illegible] אין דער [illegible] שווער פֿאַרוואונדעט.
צו פֿאַרטײדיקן, ווײַל ווען האָט פֿון אונדזערע [illegible] און [illegible], אַז צו קענען נאָר [illegible]
אַ [illegible] געוואָרן, [illegible] האָט און אײן [illegible] אָבער [illegible] און [illegible], [illegible] דעם וואַלד
רוסן אין [illegible] נאָר צו אַלע [illegible] אַלע אונדזערע [illegible] פֿון וואַלד [illegible]-
פֿאַרטײדיקונג [illegible] ברידער ראַיאָן פֿאַרטײדיקונג [illegible] רוסן . . .

רידער צו זײַן ברידער און נאָר שווער פֿאַרוואונדעט געוואָרן. די [illegible] ראַיאָן פֿאַר-
[illegible] ברידער, ווען די [illegible] אין [illegible] ווען [illegible] אַ [illegible] געלעגן [illegible]!
[illegible] פֿאַר [illegible] אין פֿאַרן [illegible] . . .

בײַ דער [illegible] האָט זיך דעם [illegible] די-[illegible] הײַנט אַ
שטיקל [illegible] אין אַ [illegible] געוואָרן. אין די [illegible] פֿון די
[illegible] אין [illegible] צו [illegible]. נאָר [illegible] אַ [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] און [illegible] געווען. די [illegible] אַלע [illegible] די אַלע [illegible]
נאָך [illegible] דער נאָך [illegible] אַ [illegible] פֿון [illegible], און [illegible], וואָס [illegible] צו לעבן [illegible].
[illegible] די [illegible] אַ [illegible] פֿון [illegible] האָט [illegible]
[illegible] קען אײן [illegible] [illegible] [illegible], און [illegible] אין [illegible] אַ [illegible] ווען נאָך אין-
[illegible] טאָג.

12 об.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

די באַפרייַונג פון טשערנאָוויץ...

[illegible]

[illegible]

אַ שרעקלעכע גזירה...

[illegible]

[illegible]

1305

מיט גרויסע חיות און מיט טרערן און צו אלעמען איז אויך אויז דער [illegible], וועלכער איז געווען פֿאַרמאַכט צווישן-
נאָך פֿון גלויבן-גרופּע, פֿון [illegible] אונטערגרונט פֿון שטאָט אויך פֿון דעם יונגן שטעטל באַפֿרײַט צו [illegible], אויסער
קיין [illegible] פֿון 17 קרבנות מיט אלע חורבות, וועלכע, קלײַדער און [illegible], וואָס נאָך די געבליבן אויך אין שטעטל...

אַזוי פֿון גרויסן שול-הויף האָט מען געמאַכט געמיינט [illegible] אונזער [illegible] צוליב:
און [illegible] פֿון שול-הויף אַזוי [illegible] די טויטע אונזער אין מיט [illegible] פֿון פֿון רבי אין [illegible] ווי [illegible]-
[illegible] דער [illegible], [illegible] [illegible] אַטאַקן. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] אין [illegible] צו [illegible] פֿון [illegible] און [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
נאָמען „סטודיא" [illegible], [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] אַטאַקן און מיט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] חורבות. וואָס צו [illegible] [illegible] [illegible]-טויטע [illegible]. [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible]
[illegible], וואָס [illegible] [illegible] נאָך, אין [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible] אַטאַקן...
אין די [illegible] וואָס [illegible] [illegible] [illegible] "אַטאַקן"... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אַטאַקן מיט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] צו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „סטודיא" פֿון [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] האָט מען פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 20 [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible],
נאָך דער [illegible] האָט [illegible] ביז א [illegible] [illegible].
נאָך א גרויסן חורבן...

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] פֿון אדר כ', האָט מען [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible] לייב און רחל [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] 21 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible] האָט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און
[illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible]...

די באַשולדיקטע פֿאַרן [illegible] טשערנאָוו

פֿון [illegible] טאָג אויף אַלע פֿאָלווערקשטעלן, [illegible] אָנטרעטן [illegible] פֿון די באַשולדיקטע [illegible]
[illegible], [illegible] די [illegible] דורכגעגאַנגען [illegible] שטעטל און [illegible]
מיט זײַנע [illegible] און [illegible], [illegible] זײַנע [illegible] און באַוועגונגען, [illegible]
[illegible] אַרויס [illegible] שטעטל [illegible] און [illegible] און [illegible]
[illegible] אויך אַ גרויסן [illegible]...

די [illegible] פֿון [illegible] דורכגאַנג [illegible] אויך קיין און [illegible] דאָס נישט [illegible], [illegible]
דאָס [illegible] באַוועגונג אָדער און [illegible] לעבן [illegible]...
פֿון פּרנסה [illegible] אַפֿילו. [illegible] פֿון [illegible] פֿאַרן לעבן. די [illegible]
פֿון די [illegible] האָבן אויך [illegible] די [illegible] און [illegible] אַרויס... און [illegible] שטעטל [illegible]
[illegible]...

נאָך די [illegible] פֿאָלווערקשטעלן [illegible] אַרויף [illegible] קיין טשערנאָוו ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] פֿון די באַשולדיקטע. די [illegible] דאָס שטעטל [illegible], [illegible]
[illegible] אין [illegible] די [illegible] צו [illegible] פֿון דער [illegible]
[illegible].

אָבער די [illegible] פֿון טשערנאָוו, [illegible] דאָס [illegible] פֿון [illegible]
[illegible]... [illegible] מיט אַלע [illegible], אַז די [illegible] און נאָך מיט [illegible]
אַז דאָס [illegible] נאָך [illegible] אין די [illegible] באַשולדיקטע [illegible]
[illegible] די [illegible] און דער [illegible]
און [illegible], [illegible] און [illegible], [illegible] די באַשולדיקטע [illegible]
דאָס [illegible]...

אַ נײַע גזרה.

די באַשולדיקטע [illegible] קיין [illegible] צום און טשערנאָוו [illegible] פֿון [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] אַ [illegible] און [illegible] אין [illegible] די
באַשולדיקטע. [illegible] פֿון די [illegible] האָט [illegible] אַ [illegible]
פֿון [illegible], [illegible] האָט [illegible], אַז נאָך [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] פֿון [illegible], [illegible], נאָך [illegible] אויך [illegible] מיט דער
די [illegible]... [illegible]
[illegible] פֿון [illegible], [illegible] אין [illegible], [illegible]
[illegible] פֿון די באַשולדיקטע און [illegible]...
און די [illegible] האָט [illegible] נישט [illegible]...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

געקומען וועגן א שפאציר פון גאס פון ראסט "ענטפאלקאציע", וואס מען האט מיט געוואלד אפגערופן געמאכט
שוועסטער גרינע ארגאניזאציע. אפגעשטעלט דער אפטייטשן פון יענער צייט געגאנגען צוזאמען, אזוי אז אויך
פאלקסשול ... דער באוואוסטער גלייכער העלד פון געטא־אויפשטאנד און פראסקע אנשטאלט שמועס אינגאנצן
פון באפעלן וועגן פארטיזאנער ווערן ...

פון נאמען פאלקסשול, דער שער פון אונטערגרונט ורעדן פון יענער צייט האט באלד געגאנגען צו פארן
שטעטלעך דער טשעכישער גרעניץ, אז מען פלאנט אובער נאך אייניקן; וועגן דעם אויך איבערגעגעבן
פארשטעלן, אויך די באוואוסטע אין גרויסע פארשטעלן און ווארטן אויף דעם שפיטאל, וואס דורכגעלאזן ...
נאר די צוויי רבנים, די וויניקסטער ועדות, האבן אליין אויך באשלאסן א קרבן פאר דער שטאט מען איבערגעבן
אויב און די געפאנגענע פון איבערגעגעבן ...

און טשעכאסלאוואקיי, אז זייער טעטיקייט געווען די צוויי רבנים, די צוויי צוגעבראכטע שארגינע, פאר ארויס-
געבן פון מלחמה־מאטעריאל און שטאט די פאלקס־אינטעליגענץ, וועלכע מען האט אפגעשאצט און אויך מיט
אין אזוי פון די צוויי רבנים געלעבט געגאנגען, ווער טעטיק מיט נאך געווען דער נאך אויסגעלאזן ...
אויסגעגאנגען, פונעם שפיטאל ארויסגעגאנגען און הילף פאר דעם געמיינדע, די לענדער אלס געשטארבענע פון טשעכאסלאוואקיי
פאלקסשול געלעבט ... מען אויפגעהערט געמאכט באפעלן
נאר די שלעכטע פאר דאס לאגער פארלאזן ווי וואס האט אויך העלפן געמאכט. אויך האט אויך און טשעכאסלאוואקיי
אויסגעבראכן, א פראסטע איינפאכע ווי א ייד פון אויסלאנד דער. משה טשעראשני אונדזער נאמען.
אין פון האלב פון מיט גרויס אונטערשטיצט דעם רחמנות פון די אומגליקלעכע צוויי רבנים און רחמנות וועלכן
די אומגליקלעכע רחמים בעתן ...
אין מיט תחנונים און מיט המוני טרערן זיך צו אים צו צוברעכן אפילו אזוי געשאלטן פאר אלע
רוצח און פאלקסשול און אויסגעשטעלט די צוויי פאראנטווארטלעכע רבנים ...
געוואלדן, באשלאסן פאר אלע "תוספת" מיט 50 פאר שטאט אין 50 פארמעגן, וועלכע ווייס
אפגעריסן. פארפאלגט פאלקסשול דער אונטערגרונט ווידער באפעלונג ארויס א ווארענונג פראגן
אין פרוי אין גאס זיך ווען אין אפילו ביז 8 טעג טויזנט אין אוונט די "מגילה" געהאט לייענען ...
אזוי אויך אויסגעלאזן ווידער ווי וואס האט נאר געוואוסט אונטער דער שטאט אויך באוויזן.
פון טשעכאסלאוואקיי, וועלכער אויך דורכגעקומען פון דורך דער פוילן ישראל וואַרשאַווער און דער ווארשעווער חיים־לייב,
און טעטיקייט פון פאלקסשול פאלן אויך צוויי וועלכע פערד געפאלן און די הויז געגאנגען א הויף.
פארשטאנען חיים און אויבן מיט דעם פערד פאר פאלקסשול גענומען. פאלקסשול האט געוואוסט פון
דאס פאלקסשול געהאט פאר א נאמען דער פערד אויך? אויך חיים פלישטער מספר; אויך זיין א ייד,
האט פאלקסשול געהאט דאס פערד קאנפיסקירט אין דעם וועג, דעם שרייבן ווי א הויף א שמן ....

פּאַלמיראַס קאַוואַליעריע

און אַ וואָך אַרום שפּעטער איז פֿאַרבײַ רוסיש אויך ווײַטער אַרײַן און שוין אַ טייל פֿון פּאַלמיראַס קאַ-
וואַליעריע איז אַוועקגעגאַנגען אויך אויפֿן פֿראָנט, ווי די זעלנער באַשליסן אַז די רויטע "לאַנג־וואַרשע"
אונדזער שטעטל באַפֿרײַט און די וואַנטן אַלע האָבן, וואָס דער פֿראָנט איז געווען... און ווען די גאַס וועט אויס-
געזעצט פֿון מענטשן רוסישן פֿון אַרום איז די באַשטימונג אויף דער וואַך אַרום האָבן הונדערט־נײַנציק
אין באַוואָפֿנט, די צוויי טויזנט און געוואָלט, נאָכדעם פֿאַרטריבן צו אין שלאַכט געווען, ווי
שוין אין דער גאַנצער צווישן אין ווײַטער צווישן די שטאָלצע געווען...

די געשיכטע מיט אַ שטעטל צו די אַלע מיטגליד פֿון דעם, אַזוי גערופֿן, "וואָלשן קאָמיטעט": אייניקע געוועזן
אויך אויס באַפֿרײַען. נאָר אַ צווייטער מיטגליד פֿון דעם פּאַרטיזאַנער פֿון "קאָמיטעט" חיים ראַפּאָפּאָרט פֿון
שטאַרקע אין אַזוי אַ באַוועגונג אָבער אַ פּאָליציי. פֿון פּאַרטיזאַנער ח. ראַפּאָפּאָרט שטעלט זיך אַוועק אַ הונדערט-נײַנציק נאָכדעם
באַריכט אין די אַנדערע אָבער אַ פּאָליציי מיט אַ וואַרשעווער אויפֿן קלאָר און מיר אַ רוסישער פֿאַבריק און
פּאָליציי שלאַכט אין מיר ווייסט פֿון אַזעלכע אַנדערע גרופּעס, די שטאָטישע זיך אויף, אַזוי אָנקומען אויף
צו מענטש און אַ טויטער געלעבט, דער שטאָט פֿון אַזוי טרויעריק וואָס נאָך וועלכער האָבן, וואָס מיר האָבן און אַזוי
די גרעסערע אַרמיי און פּאַרטיזאַנער אין מיר וועלן צו אַנדערע, די שוועסטער אַ צוויי ליגן מיט
~~אַ~~ און צו האָבן די שווערן אין מיר שוין פֿון מיר שטעלן אויפֿן הימל ליגט, די פּאַרטיזאַנער ...
אונדזער אַ וואָגן מענטשן קאַמעראַדן און פּאַרטיזאַנער די גרופּע...

ביז די פּאַרטיזאַנער זײַנען שוין די שוואַכע אין מיר נײַגעריק אויך די הונדערט ליגט אַ גרופּע
לאַנג די אַרמיי באַוואָפֿנט אין אַנדערע פֿון אונדזער היים אַ נאַכט, אַ פּאָליציי
מיט צוויי די אַרמיי אויפֿן שטאָט, פּאַרטיזאַנער פֿון פֿרײַ און שטאַרק אין מיליטער, כּסדר געווען אַ טויט
צו די געשאָסן גוף צו וועלן פֿון פּאָליציי וואָס די געווען אויך...

. . . .

אַוואַק געווען אַלע, וואָס די געזען מיט קיין מיליטער־טויט און שטעטל. דאָך אַ גרופּע
אויך צוויי טויזנט געווען פֿאַר, וואָס די גרופּע אַ געוואָלד אַקעגן די וואַלד, קומען אַ פּאַרטיזאַנער ברענ
~~וואָס~~ ~~פֿון~~ פֿון דעם וואַלד, וואָס האָבן געוואָרן, גערודערט פֿון פּאָליציי אין אַנדערע באַנדיטן...
וואָס האָבן?

מענדל ב ראַדזיני — 70 יאָר אַלט. פֿון שטאָט־וויאַ, וויבאַלד דער טויט געקומען צווישן און צוויי און אין
די פּאָליציי פֿאַרוואַלטן דורך אַ פּאָליציי פֿון די, וועלכער איז געשאָסן געוואָרן
קוואַרטיר...

וואָלדשטיין משה — 54 יאָר אַלט, פֿון דורך קראָשניקאָוו, געשאָסן געוואָרן דורך די ...
פּאָליציי

קלײַנבערג רחל 47 יאָר אַלט

בערל רובין — 36 יאָר אַלט, פֿון דער ... "גלוסקע", געשאָסן געוואָרן דורך די ...
צווישן די פּאָליציי ...

16

[illegible] פּאָראַלן...

נאך צו שווערן [illegible] קאמף פון [illegible] קומט אונדז דער [illegible] [illegible]

[illegible]

אַ נײַער פּאָגראָם פון די טשערנאָוויטשער

[illegible]

[illegible]

אויף דעם ווינטער פּאַלטאָ און הוטל. פֿון דאָרט [illegible] טראַנספּאָרטירער און [illegible] אין בונקער אין [illegible]
באַרשאַוואַן. און דער טראַנספּאָרטירער [illegible] אין דער זעלבער טאָג, [illegible] מיך און מײַנער פֿרוי...

[illegible] פֿון די אונטערע טראַנספּאָרטירער, [illegible] א רופֿן־אַרויסער [illegible] אויך [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] די [illegible] פֿון די טראַנספּאָרטירער, וואָס [illegible] אויך [illegible]
[illegible]. [illegible] פֿון וואַנדע קאַרפּאָוויטש און, [illegible] אויף [illegible]
פֿון [illegible] אַרויס, [illegible] נאָר [illegible] און [illegible]
וואַנדע [illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
נאָר [illegible] פֿון וואַנדע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible]
[illegible] א [illegible], [illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] א [illegible], [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] א [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...

און [illegible] און דער פֿרוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] ... [illegible]!

וואַנדע קאַרפּאָוויטש — 22 יאָהר אַלט, [illegible] פֿון [illegible] פֿון בונד" אין [illegible] פֿון פּראָ־
[illegible]. [illegible] פֿון [illegible] [illegible], א [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] און [illegible] פֿאַרשאָסן...

ליפּע שוחט — א [illegible] פֿון [illegible] קאָמיטעט, 27 יאָהר אַלט. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] קאַמף, א [illegible]...

רחל פּרימאַדזשאַן — אַן אַרבעטער 23 יאָהר אַלט, [illegible] און [illegible] [illegible].

אלי' (הנ"ס) [illegible] — א [illegible]. 35 יאָהר אַלט. [illegible] א [illegible] [illegible] אין [illegible].

אלי' (הרשמה) [illegible] — א [illegible], 46 יאָהר אַלט. [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] אין און [illegible] [illegible]

לייבל וואַלפֿמאַן — פֿון [illegible]. 50 יאָהר אַלט. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] דער [illegible].

אין שווערע [illegible] — 24 יאָהר אַלט. [illegible] פֿון [illegible] פֿון [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] [illegible]. דער [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין א
"קאָמאַנדער [illegible]" פֿון [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]......

און אין דער אומגעגנט נאָך, ווען ביז איצט די בלוטיקע שחיטה [illegible] אומעטום [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... צוויי נאָך שחיטה [illegible] ...

טעטיעוו גייט אַריבער פֿון איין האַנט צו דער צווייטער

דער גאַנצער זומער פֿון 1919 גייט אויך אַזוי צו פֿאַרביי. נאָך די צוויי חדשים [illegible] פֿון [illegible]
[illegible] טעטיעוו [illegible]
[illegible]
[illegible] טעטיעוו [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... טעטיעוו [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] טעטיעוו [illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] טעטיעוו [illegible]
[illegible] ... פֿון דער שחיטה ...

[illegible] טעטיעווער [illegible]
[illegible]
[illegible].
פֿון [illegible]:

קאָזלאָווער [illegible]	45 יאָר אַלט		} פֿון [illegible] דערהרגעט געוואָרן דורך „[illegible]"
גרינבערג [illegible]	37	" "	
[illegible]	33	" "	
[illegible]	36	" "	} פֿון טעטיעוו. דערהרגעט געוואָרן [illegible] דורך [illegible]
[illegible]	19	" "	
[illegible]	13	" "	פֿון טעטיעוו, דערהרגעט געוואָרן דורך [illegible] פֿון [illegible]
[illegible]	25	" "	" דערהרגעט געוואָרן און [illegible] דורך [illegible]
חוה [illegible]	28	" "	פֿון [illegible], דערהרגעט געוואָרן דורך [illegible]

17 об

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]'ס גרופּפּע, וואָס רופֿן זיך „מאַכנאָווצעס"

און אַפּ קומט דאָס שטעטל [illegible].

פֿון דער [illegible] אַרויס [illegible] אַפּ [illegible] פֿון [illegible] „[illegible]" [illegible] „מאַכנאָווצעס" [illegible] „[illegible]" [illegible] ... [illegible] ...

[illegible] 1919 [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

און [illegible] הרוגים [illegible] ...

און אַזוי שטעט - [illegible] פּאַגראָם פֿון אַפּ [illegible] אומגעקומען...

די הרוגים פֿון [illegible] זענען:

יוסף טשערקאַווער 50 יאָהר אַלט, רחל טשערקאַווער 48 יאָהר אַלט זיין פֿרוי, ברכה טשערקאַווער 30 יאָהר אַלט, [illegible] טשערקאַווער 18 יאָהר אַלט, חונה טשערקאַווער 9 יאָהר אַלט, ישראל טשערקאַווער 10 יאָהר אַלט, [illegible] 15 יאָהר אַלט און [illegible] משה 15 יאָהר אַלט. די אַלע אַפּ [illegible] און [illegible] אומגעקומען...

18 об.

נאוואפאסטאווסקי אשר } מאן און ווייב
נאוואפאסטאווסקי [illegible]

טשעראווסקי משה } מאן און ווייב
טשעראווסקי [illegible]

טשעראַצקי וואָלף

פרומבערגמאַן שיקע 18 יאָהר אַלט

וואַקסמאַן סאַני 24 יאָהר אַלט

וואַגנער חוה 58 יאָהר אַלט

פסח-בער לערנער 75 יאָהר אַלט

די הרוגים פֿון דאָרף:

פֿון טשעטעניק: אהרן גולמאַן. זײַן זון: שלמה גולמאַן, [illegible]: דוד גולמאַן.
" אוזער גולמאַן 80 יאָהר אַלט

פֿון דאָרף [illegible]: [illegible] [illegible], זײַן פֿרוי: [illegible] [illegible]. זײַן זון: [illegible] לוי.

פֿון דאָרף [illegible]: [illegible] [illegible] / [illegible] דוד

פֿון דאָרף [illegible]: [illegible] יוסף

פֿון " [illegible]: שלום טשערנוס
" " " לייב [illegible]
" " " הערשל ראַמאַן.

פֿון דאָרף [illegible]: וואָלאָשין [illegible] 20 יאָהר אַלט
" אַנשעל אשר 24 "

פֿון דאָרף [illegible]: [illegible] ברוך 21 "

פֿון [illegible] - [illegible] א [illegible] [illegible] [illegible]

פֿון דאָרף [illegible]: פֿינקעלמאַן מאיר 55 יאָהר אַלט

פֿון " [illegible]: רופּמאַן שמחה

און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרוגים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] משה טשעראַצקי. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

19

1908

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

געכאַפּט פֿון טשודנאָוו קיין זשיטאָמיר. און אין דעם אייגענעם טאָג וואָלט זיך געוואָלט און באַקומען דעם
וואָס פֿון „נאַציאָנאַל־פּרעסע" ברוך באָטש. צו וואָס אַלץ און גע־שלאָגן אים גלות רעה און ווייטער
אים אין „טויט" אַריין אויך אים פֿאַרטריבן. מיין שוועסטער טויבע באָטש באַלאַטאָנסקאַיאַ, פֿאַרטיידיקן
פֿאַרן פֿענסטער און וואָס פֿאַר אַ סכנה דער ברודער געפֿינט זיך האָט זי אים פֿאַרוואַרפֿן קינדער וועלכע
האָט, גליקלעכן אַז אויך דעם קינד וועלן די מערדער גאָרנישט רחמנות האָבן און זי וועט בלייבן מיטן
ברודער אַרויסגיין און צו לויפֿן אין בלויז, די מערדער אַרויס אין פּרוּוו אַז דאָס קינד אויך דאָ האָט
דעם ברודער פֿאַרשטעקן... די מערדער, אָבער רעכענען זיך ניט פֿאָרט, טרייבן צו אַלע אַרויס און טויט
אַרויס אין בלוט פֿאַרגאָסן זיינען אויך טויט אַלעמען: ברוך באָטש און מיין שוועסטער טויבע־באַלאַ־
טאָנסקאַיאַ מיט איר פֿאַרוואָרפֿן קינד. . . . . . .

. . . .

טשודנאָוו אַ באַשטענדיקער פֿראָנט־פּונקט
און דער פּאָגראָם פֿון די פּאָליאַקן

אין לויפֿן ווינטער פֿון 1919—20 ווערט טשודנאָוו פֿאַרוואַנדלט אין אַ שטענדיקן פֿראָנט. פֿון איין זייט
דאָס וואָס טשודנאָוו געפֿינט זיך אַזוי נאָענט צו בערדיטשעוו און זשיטאָמיר, וועלכע זיינען פֿון די קאַמף־פּונקטן
פֿאַר די האַלבע פֿון די מלחמה אַזוי ווי רעוואָלוציע, פֿון דער צווייטער זייט דער אויבער־גרויסער ברעג אויפֿן
טייך טעטערעוו, וואָס געפֿינט זיך צווישן טשודנאָוו און וועלכער שטייט די נאָענטע באַן־סטאַנציע —
טשודנאָוו (?) פֿאַרשטאַרקט זיך, גרוילעך ווען ביידע זייטן פֿון דער צווייטער זייט, דאָס אַלץ ברענגט פֿאַרטיק, אַז
טשודנאָוו ווערט פֿאַרוואַנדלט אין אַ באַשטענדיקן פֿראָנט. אַ באַשטענדיקן אויפֿגעבן פֿון איין זייט צו דער צווייטער,
אַ באַשטענדיקן אַנגריף און אָפּלויפֿן... שטענדיקע שטורעמס פֿון די באַנדעס און פּעטליוראַ, שטענדיקע
קריגן פֿון די רויטע און באַנדיט־גרופּעס, שטענדיקע גזילות און באַנדיטיזם און אומגליקן פֿון די
אין שטאָט. די אומזיכערע שטימונג, וועלכע פֿאָלגט שפּעטער טשודנאָוו, פֿון ווינטער טשודנאָוו ביז אַ באַזונדערע
גרופּע, ווי אַזעלכע — קאָזאַקן, לוזשבאַר, ווראַנגל, מאַכנאָ פֿאַרנומען דורך די פּויליש־אוקראַיִנישע. קיינער
קומט פֿון פּראָבירן פֿון די באַנדעס פֿון זשיטאָמיר און בערדיטשעוו ווערט ניט פֿאַרלאָזט. דער באָלשעוויס־
טישער ווייטער פֿון ווינטער טויט פֿאַרווערט ווערן אַרויסגעטריבן און אַרויסגעפֿירט... ברענען און שיסן אַרויס
ווידער, ביז אַ דער אַנדערער פּראָבירן פֿון דער וועטער פֿאַרווערטן — ווערט דאָס גאַנץ באַוואָרנט און
די ברייטער ווערט שטאַרק באַשטראָפֿט. דער מלחמה וואָס פֿון מאָנאַט צו מאָנאַט אין דער הגה נאָך
אין די שרעקלעכסטע פֿאַרוואָגן... ווייטער שטאַרבן אין די גאַסן פֿון הונגער, אויף דעם באַלד פֿון הונגער
קומט אין שטאָט ברענגט אויס די טיפֿוס־עפּידעמיע, וועלכע נעמט צו ווידער וואָך קרבנות... פֿאַר
ווינטער פֿון 1919—20 קומען צו אַלע טשודנאָווער ביז־אַלץ ביז 250 געשטאָרבענע פֿון טיפֿוס און
אַנדערע שלעכטע... קיין פֿאַרמאָגן מיט דעם שפּיטאָל אין קיין וויסן ווענ"ג וועלכע די קראַנקע באַקומען
צו פּאַרן אַ גוטן... און ס'איז אַפֿילו ווען מען זאָגט וואָס צו באַקומען וואָס זיך אויך ניט געמאַכט
קאָפּן, די אָרעמע און שוואַכע יונגע פֿרוים פֿון די גרויסע נויטיקער־און קראַנקע
ספֿאַרגאָלן, וואָס וועלכע ווערן געבליבן און ווידער שטאַרק פֿאַרשפּרייט נאָך ווידער די גרופּעס עפּידעמיע.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

דעם גאנצן טאג פונ׳ צווייטן טאג סוכות, האט זיך אויך געצויגן דורך טשענסטאכאוו גרויסע טיילן קאוואלעריע
און ארטילעריע פון דייטשע ארמיי. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ...
[illegible]
[illegible]
[illegible] ...
[illegible]
[illegible]
[illegible] ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible]
[illegible]
[illegible] ...

[illegible]
[illegible] ...

[illegible]
[illegible] ...

. . . .

[illegible]
[illegible]
[illegible] ...

[illegible] ···

[illegible]

[illegible] ···

[illegible]

חנוך וואַצאַר, 40 יאָהר אַלט, [illegible] ··· שטעקן אויף טויט ···

[illegible]

[illegible] ···

[illegible] ···

[illegible]

האָבן און וואַכן, הינטער די [illegible] נאָענט אַמאָל אַ וואַגן פֿון דער [illegible] צווישן לײַט אין טויט...
די וואָס באַוויזן [illegible] די [illegible] פֿון שבת אויך [illegible] אין [illegible] און די [illegible]
[illegible] זיך די [illegible] [illegible] וואָס [illegible] שווערער און [illegible] אונדז דעם שווערסטן פֿאַל. צו-
[illegible]... [illegible] פֿון [illegible], די וואָס האָבן [illegible] איך [illegible] פֿאַר[illegible] אַדער אַזוי פֿאַר [illegible]-אײנער
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] און [illegible] די [illegible], [illegible]
און [illegible] פֿון דער נאָענט [illegible] און [illegible] [illegible]...
[illegible]... [illegible] [illegible] און [illegible] פֿון [illegible] אַלע [illegible] [illegible]
די [illegible] די [illegible] [illegible] די [illegible] פֿון די [illegible], [illegible] [illegible] פֿון אונדז [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אַ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible] [illegible] די [illegible]-[illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible], וואָס [illegible] נאָר [illegible] און [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible], [illegible] [illegible] פֿון די [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] פֿון [illegible] [illegible], וואָס [illegible] נאָר [illegible] און [illegible] [illegible]... [illegible]-[illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] אַ [illegible], [illegible] און [illegible] [illegible] פֿאַר די [illegible] [illegible], וואָס
[illegible] [illegible] פֿון אַמאָל [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] אויף [illegible] [illegible] אַלע. [illegible]
[illegible] [illegible] און די [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] פֿון און [illegible], די [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] אין די [illegible] [illegible] [illegible] פֿון [illegible] און [illegible] [illegible] פֿון דער [illegible] אַמאָל [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אַ [illegible]...

[illegible] [illegible] פֿון [illegible] נאָך איז; 7 [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible] [illegible]), און אַלע [illegible] [illegible]
אין [illegible] פֿאַר [illegible] [illegible] אין [illegible], וואָס [illegible] [illegible] פֿון [illegible] [illegible] [illegible]...

די רויטע [illegible]

אין אײנעם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די רויטע [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] פֿון „[illegible] [illegible]"; [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
פֿון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

די גרויסע בהלה־ רעוואָלוציע.

אין באַראַק איז געווען א וועכטער א שמוגלער, א פּראָפעסאָר און א קאָמיסאַר און גענעראַלן
די פאַר מיך די אַזוי גערופענע פאַרבראַכער וועלכע באַפעלקערונג פון טשאַפּאַוו א גרויסער טייל ראַיאָן
אויך טיפוס, לונגען־אָנצינדונג, ... און אַנדערע קראַנקהייטן - אָפּגעשוואַכטע פון עסן נישט און שווער
וואָלגערן זיך אויף די נאַקעטע ... און די נאַסע ווענט און און טויט צווישן האָלץ און וואַסער לייגן. די
אויבערשטע - נאָענטע אין צוויי שורות ... אויפן טיש ... א קישן די קאָפּ אונטער ליגן און אין
א קאַלטער אויף טויטן זיך, אָפּגעריסענע און אונטערגעבראָכענע פענסטער. נאָר געווען קיין [illegible] -
פערד שטיין וואָס האָבן א גאַנצן פענסטער... אַרומגעשטעלט טאָג אויך נאָר געווען פאַר יעדנס. אַחוץ
די ברייטער פאַרלאָזט אין פון די צוגעבראַכטע שטיקן טאָפּעס און פענסטער אָדער צווי צונויפגעשטעלט
אין אַלע האָט מען גענוצט. צום האָבן די צוגעבראַכטע פּאָסטן שטיקער אַלע פאַרלאָזט אין אויבערגע-
נישט געמאַכט - אַזוי אויך די וואַרעם, אַזוי פון די שמוגלער קומט אין פּחד אויך אָפּצאָמען...
געקומען טראַכטן אָפּילו אין אָרדענונג, ווען ער האָט זיך קוים א וואָך צונויפגעשטעלט האָט מען אמאָליקער נאָך
פאַרבראַכט די האָבן די וועכטער אין ברענגען האָלץ און שטאָט אַרויס. אין פּלוצים אויך אַמאָל א פויער אויסגעלייגט
א פּאָר פונט און שטיקל אַרומגעפאַלן פּלוצים די וואַגע, דאָס האָלץ פאַר זיך קאָמפּאָנירן אין
קיין אַרבעט שטיין.

קיין אַרבעט פון וואָס די פאַרדינען אויפן לעבן געווען. דער פויער האָט זיך שוין לאַנג אָפּגעוואָרפן פון אַרומען
אין שטאָט אַרויס און די האָבן וואָס פאַר נאָך איז געבליבן נאָך ווייטער. און פּלוצים ווי אַזאַ פויער און שטאָט אַרויס
נאָך צוויי וואָכן געווען נאָר אָפּגעגעסן דאָס וועלדער און שטאָל, גערשטן, קאַרטאָפל און אַנדערע תבואה, וואָס זאָגן
אַלע געווען פאַר שמוגלער פון נאָך וועלכע פון שמוגלער און פאַרבראַכט, וואָס די ווילדע באַפעלקערונג האָט דאָס
געפונען פון דעם פּראָדוקט... ... כּדי זיך אַרבעטן דאָס חוב פאַרדינען אין כּדי וואָס
פּרנסה פון האַנדל אָדער פון קלויזן איז שוין לאַנג אָפּגעשטאָרבן. די קלויזן זענען שוין לאַנג געווען פאַר-
סוחרות, פאַרבאָטן איז געווען שטרענג פאַר אַלע פּרט-שטאָלן פאַר די פּריוואַטע הענדלער און טיילן... ברענגען
נאָך צו פּויער קאַרן, אָדער מיליטער פּלוצים אַמאָל פאַרבראַכט און פּלוצים צו זיך אויך אונטערגעשטעלט און פּרטי וואָרן (צג-
טען און אויך "אַקוסטיקע" וואָס, און "ריינע וואַרע" אין אַלע ... צו לאַנג געבליבן און שטאָט אָפּגעלייגט, וואָס האָט געהאַט
דער גרויסער "אַרטיקל" און נאָך אין אים אויך קאָנטראַבאַנדע אַרבעטן. ... רעכטיגטן זיך די
געלט...

- זיך אַלע שמוגלער פאַרבראַכט איבער ... וואָס דאָס שטיקל וואָס האָט מען לאַנג אַלע

צוויי אַלע פאַרבראַכטע לאַגער איז געווען גאַנץ פּלוצים, אַז איז שוין פּרוּוון אַרויס גאַנץ א אַלטער פויער -

[illegible]

גאַס באַרג און פֿאַרפֿאַלן... וואָלטן אין די ווענט, וווּ מען אַליין נישט...
און באַלד נאָכדעם אין די מאָרגנשטונדן אַ נאַכט־טאַראַראַם, די פֿאַרגעסן די פּסוקים, די פֿאַרלאָזטע רייען.
ווערן טויט פֿאַרטיקן אַרום פֿון שטאָט שטאַרבנדיקע, שטאַרבנדיקע ימים, דאָס דאָס אַרומפֿאַלן איז פֿון דער
וואַנט פֿאַרוויסטע און צעבראָכענע פֿענצטער אַ גרויסער שטראָם. אַפֿילו ביי טאָג... און דאָס וואָס מיר האָבן
געפֿילט. רויִקע, באַנגען אויף אַלע שוואַכן און טאָג צו געפֿאַלן צו פֿאַרלירן אַלדינג וואָס מען
האָט. און אַפֿילו געלעבן איז ווי נישט אַנדערש — נאָר דאָס שטילע נישט גאָר...

מיר געזען אויף אין שטאָט נאָענט דאָרט פֿון זיין אויף די פֿענצטער, וועלכע זיינען טאַקע פֿאַרשטאַנען
נאָך אַרום געפֿאַלן, וועלכע פֿאַרלאָזט טאַקע ווי אומעטום איבערגעלאָזן...
דאָס אַרום פֿאַלן איז ביי נאַכט. און וואָס די נאַכט איז פֿינצטערער און דאָס וועטער ערגער איז וואַרעמער
געפֿילט... שטיל זייער קעלט נישט באַוועגן געזען און אויף דעם הויף ערד ווי די פֿרומע־ערגעץ
און מען פֿון זיין לאַנג געוואַרט זיך געמאַכט... שטיל זייער טראָגט מען אונטער אַ געצעלט טאַג צו בוסלען געזאַנג
פֿאַרטיק דאָס בוזעם אַרומגעוואָרפֿן, וואָס פֿאַרבייגן מיט דעם טראָג אין אַ קאָנספּיראַטיווע שטאָט געגנט, פֿון
וואָגן עלנטער נאָכפֿאָלגנדיקע אומעטום וועלן בייַנאַכט אַרויסגעפֿאַלן...

שטיל בייַ נאַכט אַלעמען ווען געהאַט נאָך די באַמערקט זיך צו געזעגענען און בייגלענדיק אַבוסלען. און בייַנאַכט,
ווען ווייטער שוואַך פֿאַלן פֿון אַרום, אויך שטעלן, אויך צוזאַמען פֿילן אַנאַנאָנימע. און מיט אַ
אויגן פֿון פֿאַרטיקן, ג.א. פֿונעם אויבן אַרט פֿון פֿאַרברענען — ווי מען אויסגעלאַכט האָלצפֿאַלן צו בייטל
אַרגומענט, וואָס מיר פֿאַרטיקן אַלע פֿון דאָרף — וואַרטנדיק אויפֿגעגאַנגען און פֿאַרשטאַנען אַלעס...
נישט מער געווען שוואַך פֿאַלן ווען. טאַקע צו געפֿאַלן זיך באַגעגענען מיט דער וועלט, וועלכער פֿאַרזעט
אַרומגעפֿאַלן און די שטילע אויגן אויף אַלע וועגן. נאָך געשטאָרבענער איז צו רויִקער אַרויסגעפֿאַלן —
פֿון דער אומדערוואַרטער אייגענער פֿאַרשטאַנען נישט אויסגעפֿאַלענע פֿעלדער, ווי די וויסטע פֿאַר־
לאַנגער וועלדער, וואָס קיין פֿויגל פֿליִט אויף דער מיט ברעג...
פֿאַרמעסטן ווערט פֿאַלן פֿון אַלע די נאָענטע און בייטאָג נישט אויפֿגעשטאַנען זיך און אַלע גייען. ווייטער
געדונגען זיך פֿון אַלע 40 וואָרסט צוריק, סיי געזעגנט, סיי נאָענטער, סיי ווייטער. פֿרייַנד און
סיי קליינע קינדער. דורך טאָל און דורך באַרג געהאַט ווען, צעטראָגן פֿאַר וועלן שטאַרק און
באַהאַלטן די געשטאַלטן דאָס האָרן און דער טאָג... דאָס שטילע ווערט פֿון טאָג צונויף
באַוואָרנט פֿאַר לויפֿער אין פֿינצטער. און אין וואַלד־וועגן אַרום געהאַט אונדז דאָס שטילע אַלע
לויפֿן אין וואַלד, ווי אַן־אַלטער פֿאַרשטאָרבענער בית־הקברות, וואָס וועלן מיר האָבן שוין לאַנג אַלע
געהאַט צו באַגראָבן...

פֿון דעם חורבן טשענסטאָכאָוו...

.... נאָך דעם [illegible] פּראָגראָם ... [illegible] ,,[illegible]״ קומענדיק נאָך
[illegible] ,,[illegible]״ ראַדאָם, אָדער וואַרשע, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ,,[illegible]״ [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]

... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] !
[illegible] ?...

Р353 · 9/VII 25

Закс. М. М.

2-экз.

[illegible]

2608.

[illegible]

[illegible]

27 ט.

[illegible]

28 VI.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3008

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 43 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 18 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 9 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 3. B [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

11

אין די לעצטע טעג פֿון אויגוסט [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3405

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך די [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible] "[illegible]" [illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] האָבן זיך [illegible]

[illegible]

[illegible]

און דאס איז האט אויך געווען א [illegible] [illegible]. אויף
דעם [illegible] [illegible] שטעטל ווי [illegible], [illegible] [illegible]
געשטאנען א [illegible] [illegible]. און [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויף [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויף און [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] ווי [illegible] [illegible] [illegible].
און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 4–5 [illegible] און ווי [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] אויף [illegible] [illegible] אויף [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ווי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] אויף [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] און „[illegible]“ און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] אויף
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אויף [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ווי [illegible]. אויף [illegible] [illegible], [illegible] און [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
1920 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. צו [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] און [illegible] און [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ווי [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] צו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ווי [illegible] און [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ווי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

און די רעדער [illegible]

[illegible] (~~[illegible]~~)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

37

[illegible] זײַן [illegible] פֿון [illegible] [illegible]. ווען זײַנען
פֿאַרבליבן [illegible] [illegible] זײַנען א טײל [illegible] [illegible]
פֿון די פֿאַמיליעס, [illegible] [illegible] [illegible] געהאַט [illegible]
פֿון [illegible] [illegible] [illegible] האָבן זיך [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] געווען.

[illegible]

10.	Тыщенко Антонъ		~~Тан~~
241	Теличка Никита	1118	Тышишевскій Мотъ
27	Трусьева-Струсь Кириллъ	1134	Топольскій Левъ
88	Тарновская Марія	1145	Тихоненко Евфремъ
105	Таратутъ Шмуль-Або	1150	Турчанскій Петръ
116	Талалаевскій Шая	1196.	Тодоровичъ Иванъ
117	Талалаевскій Вольфъ.	1211.	Табакманъ Ицхокъ
122	Ткачукъ Гавріилъ	1238.	Троянъ Іосифъ
150	Терницкій Ф. и с. Левъ.		
214	Тарновскій Зусь		
274	Таранюкъ Степанъ		
285	Тетіевскій Янкель		
357	Тыщенко Антонъ.		
396.	Туманецкій Михаилъ.		
404	Туманецкій Леонтій		
446	Тарасюкъ. Мартинъ.		
454	Тягунскій Гдаль-Лейба		
518	Туркевичъ. Алексѣй		
525	Тарнашевскій Моисей		
531	Тарбонецъ Афанасій		
561	Тарновская Марія		
621	Туркевичъ. Антоній		
727	Тарновскій Владиславъ.		
736	Тышковскій Аней.		
775.	Трущинскаго Станислав.		
815	Ткачъ Совель		
825.	Тышманъ Пинхасъ		
836	Тихоневичъ Илья		
843.	Тенеръ Авругмъ-Ицко		
875	Тервлицкій Фишель		

Т

כאַראַקטעריסטיק פֿון ישׂראל דעם שניידער פֿון שלום עליכמס אין בוך
פֿאַרשלאָפֿענער פּסח.

ישׂראל דער שניידער איז אַן אָרעמער ייד מיט אַ לאַנגע פּנים און אַ טליבער טאָט
אין יאָמלבן שמייכל און אויגן מיט דער קאָפּ. ווען ער דערציילט אָרעמקייטן איז אים
נאָך ער אין לאַנגער אויס גיט אַן ענגלישער שאָר אויף זײַן שטאָקל פֿאַרפֿויר אויף צו
פֿאַרצײַכענען ישׂראל דער שניידער שטעלט אַוועק דאָס ייִנגעלע און האָבן אויס זיך
אויסצואַרבעטן און דער לאַנג און דער ברייט ווען דער מאָמענט שטעלט אין
קאָמאַנדירט זיך צו ליגנער און בראָנזער אויף דאָס אויך ער ביט שטאַרקן גיט.
ער איז אויך מיט דער האַנט זײַן דאָס באַהאַלט איז ער וועסט האַלטן און איז די מאָמער
פֿאַרגעט פֿון דער פּרײַז נאָך ער פּריזער אין דאָס אין שייער טאַבאַק און פֿאַרנאַכט. שטאָרקער
ער. מיר וועלן זיך נאָך קריגן, ער גיט אַוועק און גיט אַ קוש די מזוזה און צוזאַמען
וועלט מיר הייסטאָס נאָך האַלט יום-טוב אויגעטן יום-טוב. פֿון דער צײַט מען האָט
איז ישׂראל דער שניידער איז אַ ערגעלער מענטש און קליגער. און ער האָט פֿאַרלאָזט
אין סאַמע צו רעדן. און יעדער וואָרט וואָס ער דאַרף צוזאָגן באַהאַלט
ער אַ פּרוּוו.

כאַראַקטעריסטיק פֿון גדליה דעם שוסטער פֿון שלום עליכמס בוך
פֿאַרשלאָפֿער פּסח.

גדליה דער שוסטער איז אַ אויסגעדאַרטער שטיל דאָרט פֿון מענטש זײַן שוין מיט אַ
גרויע קיילעכיק באָרדל ער איז שוין אַ טאָקער ווערט און ווען ער רעדט רופֿט ער
אין טרעפֿט איז גדליה ראָטפֿט אַרויסגעוואַרפֿן די מאַמע קראַנקט ער אויס אין בלויז שטיקל
פֿינפֿער און נאָך אין מאָס און איז די מאָמער שטעלט זײַן קאָמאַנדירט איז שלעכט גיט
קאָנטראָל ער נאָך וויל און פֿאַרגעסן קלאָגט זיך קיין פֿאַרמאַכטע באַהאַלט ער נאָך זיך
צוגעגעבן ער האָט פֿאַרלוירן און ער גיט אַוועק און קריגט זיך אויס פֿון אין צאָרן
וועלט מיר האַלט יום-טוב אין אַלטן יום-טוב.

רעכטן,   שׂרה פּינקעלאָוו.

ס'זײַנען געפֿלויגן פֿייגעלעך
די גאָרטן געלאָפֿן מיר
און האָבן דערזען בלומעלעך
שוין מיר האָבן וויפֿל צו זינגען געזאַנג בלומעלעך
און וויפֿל צו זינגען געזאַנג פֿייגעלעך.

מיר קאָנסטאַנטין און פֿעט.
מיר צוויי וועלן זיך צעגיין וואָס אַלע אין פֿרײַע
וועט נאָך פֿאַרמאָגן קיין בוים
און ליב צוויי וועלן זיך צעגיין [illegible] אַלע אויף
וועט בלײַבן אין בוים. [illegible]

די פֿערלאָזטע

די געשטאַלט האָט זיך פֿאַרגרייט

אַוועק געשיקט, האָט זיך אויס אויפֿגעלעבט

קינדער האָבן פֿאַרגרייט

לידער מעשׂיות זײַן צו זינגען.

די קינדער וואָס געוואָקסן ניט פֿיל

און געוואָקסן גאָר אין ווינטל

האָבן מעשׂיות צו גערייט

אויס געשטאַלט יודיש באַוועגט.

נאָר די קינדער וואָס געגעבן פֿיל

און זיי געגעבן ניט גאָר אין ווינטל

און זיי געגעבן פֿלוי, פֿון [illegible]

און זיי שרײַבן לידער זינגען.

נאָר לאָזט שרײַבן זיי שוין אַזוי

דאָס זיי עס און [illegible] אַזוי

און [illegible] די מעשׂה קומט צום לעבן

וועט דאָס קינד אַרויסגיין

און וועט גליק וואָס [illegible].

לייב. [illegible]

מיט מיידעלע. ליכטעלע דו ווינס

ליכטעלע דו שיינס

איך וועל דיך עפעס פרעגן

טייערס דו מיינס.

ס'איז שוין צוויי וואכן

אז איך ליג אין פעטעלע און דאך

און איך צו

אז איך קיין ספק וואונדער נאט.

בווגעלע מיר דאס סוד

פאר וואס איז דאס

צו פון די וועלט וואס היימעלע און

צו אוין פערגעלע אויז אזי גוטס.

און טונקעל קיין ספק ניט אויס.

דאס ליכטעלע נאר עפאפעל דאס ליכטעל

וועט גאט אין וואונדל

און טו דיינע חברים יונגע

און לאזן צו אלע

טייערע צווערע פארגעלעק.

נישטא ציען

אז אין די טיונג

וועט מען מיך אויסלעכן

און מער קיין ליכט

וועט ניט ווערן.

חוה רוסיונק,

פון דער טורמע אין וועט זי נעמען פאר די ווייב. אונז דערמאנט וועגן דעם

ווערט זיך לייגן שלאפן ווערט זי אויס אויפגעוועקט. בײַ מאמע אין האַרצן אָנגעהויבן

צו האָט זיך צוריק דערטראַכט אין האָל געקלונגען אַז זי וועט אויסהאַלטן איינער

האָט געזאָגט אַז ער וועט זיין די אונזער פֿאָטער אין קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער. איין

וועט אין ער גיכער נישט אַוועק פֿון. זי האָט זיך אָנגעהויבן שוין צו אַלעס

איין סטאַנציע אַוועק אין 5 טעג אַז ער און געווען מיט דער בײַ זיינע גוטער

ברודער איין האָט זי אויסגעשטעלט פון דעם טירער. איין האָט אויסגעזאָגט

מיט אַלע זיי געלט צו זיין אין ווייב. זי האָט זיך סטאַבילזירט. איינמאָל

האָט ער זיך געלייגט שלאָפן האָט זי געטראַכט אַז גרויס מאַמע איין

האָט אויס אויפגעשלאָפן איין האָרכן אויך. דאָס איין אַלץ באַלד געקלאַפט

אין האָט געהערט אַז די מלכות געלט אויס סטראַשען איין הונדערט

אַריבערלאָזן דאָס אַלעס צוריק די אַרמיי ווייל ער אויס געלט מלכות

אַריבערגעלאָזן דאָס אַלעס אין סטראַשט זיך אויס געלייבט. גוט קיין

יונגע זיך האָט דער קויסט גוט געהאַט ווייס צו מאַכן נאָך צוקונפֿט

עפֿן קויסטניס אויס נאָך דאָס קויסט טוט אויך געוואָרן ראַוס

יונגל קויסט זיין אויס געלט צייט בײַ גוטע פֿאַר יעדן. יעדן האָט ער

געטאָן טאַקע איין יעדער האָט אויס געלייבט.

י. לעווענטאַל

עס זו דערויף געטון דאס לעמפל און געהייסן ברענגען וויין מיט אונזער גלעזער ציוען

די מלפנים האבן באלד געבראכט די בעסטע מאכלים אויף דער וועלט. 4150

קייסער האט ~~באלד געבראכט~~ זיך שטארק געוואונדערט און האט געפרעגט אויב ער וועט אויך נעמען

פירן צו ווייבס, ער חתונה געהאט פירן קייסערס טאכטער און סיהאט זיך

אנגעהויבן גוט. ער האט אין דערויף דאס לעמפל און האט געהייסן די

מלפנים אויפבויען נאכאמאל אויס בויען די פאלאץ. די מלפנים האבן אלעס געמאכט

און נאך שענער און בעסער ווי ער האט געהייסן. אוןאמאל איז ער אוועקגעגאנגען

פיש כאפן און זיין ווייב מיט זיין דינסט זענען געבליבן אין דער היים. און

דער טייוול איז געגאנגען ווערן פארשטעלטער פעטער און האט געבעטן

נייע אויף אלטע אויז אויסגעביטן די דינסט פון דעם ווייב און האט געפרעגט

ביי זיך און אוועק [illegible] שטייט אין אויף לעמפל האט גיוט מען אויף

מיט נייע לעמפס און דער בעט אויף אטלעס. זי האט גענומען דאס לעמפל און

האט פארביטן אויף אין נייעם לעמפ. אויב דער פארשטעלטער פעטער האט דערזען

דאס לעמפל האט ער שוין מער ניט געוואלט ביטן קיין לעמפס ער האט באלד

גענומען דערויף דאס לעמפל און האט געהייסן אז מע זאל אוועקטראגן דעם פאלאץ

קיין קאנסטאנטינאפאל מיט קייסערס טאכטער. די מלפנים האבן באלד אויפגעהויבן

דעם פאלאץ מיט דעם הויף און דעם קייסערס טאכטער איז געזעסן אונטערווייגס פארלאזן

און זיי האבן אוועקגעטראגן קיין קאנסטאנטינאפאל דעם פאלאץ

און קאנסטאנטינאפאל האט ער געהייסן נאך פאבויען אין טירמע און

ער האט אריינגעזעצט די פרינצעסן אין טירמע. זי האט געזעסן און געטרונקען

נאר ברויט מיט וואסער. דער מאן איז געקומען און זעט אז דער פאלאץ מיט זיין

ווייב איז נישטא האט ער באלד אן רייב געטון דאס פינגערל און

האט געפרעגט צו די מלפנים וואו איז מיין פאלאץ מיט מיין ווייב. די

מלפנים האבן אים דערציילט די גאנצע מעשה מיטן לעמפל איז אז דער פאלאץ

איז אין קאנסטאנטינאפאל. האט ער זיך באלד געהייסן אריבערטראגן קיין

קאנסטאנטינאפאל. סיהאט לאנג ניט געדויערט איז ער געווען אין

קאנסטאנטינאפאל. ער איז באלד צוגעגאנגען צום פענסטער פון דער טירמע

און האט געפרעגט צו זיין ווייב וואו איז [illegible] זיך מיט איר צו האט ג[illegible]

איז צו [illegible], זיך מיט איר צוזאמען שלאפט ער האט נאר געפרעגט איז צו איר

צו נאר. זי דארף זיך מיט איר פירן צוזאמען גוט. וועט ער זי אויסלייזן

וואס. וועלסטו ער האט געמיינט אז ער וועט מער גיין אהיים

ברענגען אין הויז אָנווערט ער האט זיך אויסגעקלערט אז ער שוין געפינען

אין דער היים באַזאָרגט אין טאג געשטאָרבן אַלע וואָס שוין טויטע אַלע

בעסטע מענטשן פון דער געגנט וועלט. ער האט אויסגעזוכט די אַלע

ברילִיאַנטן און האט זיי געמאַכט אויסגעקליבן ער האט אויסגעזוכט דאָס

לעמפּל און האט עס געקויפט מיט דריי טויזנט דאָס לעמפּל און שטאַרבן זיך

באַלד אין וואַלד געטאָן גלעזער גוט ער זיין אין פּרייז אין וואָך דערנאָך.

געלאָפן האָבן די גלעזער אויס געפינען איז דאָס לעמפּל איז נאָך דאָך

בעסער געווען פון דעם פינגערל אַ קיין מענטשן אויף לעמפּל די וואונדערלעכע

זאַכן. ער האט באַלד געמאַכט אַ גאַנצן סעקל מיט שטיינער ברילִיאַנטן און

און האט זיי אַוועק געלייגט פאַר קייסער. דער קייסער האט זיך זייער געפרייט

דעם ווייזט אַ גרויסע אויף באַלד אַוועק מיט אַ ברילִיאַנטן 18 צו קליינע וואָס

געהאַט ברילִיאַנטן דער בעל-הבית פון דער קלייט האט מיר געוואָלט

געבן דעם טייערסטן (10000) רובל. נו האט זיך פאַרקויפט וועט [illegible] האט געוואונט

אז ער אַ שנייַדער פון מיר. [illegible] האט [illegible] געטאָן אין האט געפונען אַלע אויך

וועלט נאָך אַוועק אונדזער טויזנט (100000) רובל זיי האט זיך נאָך שטאַרקער

צוליב און האט מיט צו געלדער או זיין געטאָן וואַנט אַנדער

הונדערט טויזנט (100000) רובל ער האט אויסגעזוכט און האט אויך באַשלאָסן

ערשט פאַרנאַכט אז ער האט מיר באַשלאָסן. האט ער אויך אויסגעזוכט דעם

סוד אויך אין געגנט גלופה האט גוט אויך פיל געלט אַלע פון באַוואָרן

פאַר אויך ברילִיאַנטן. נו האט געמאַכט געלט. און איז אַוועק אַהיים.

דער קייסער האט געהייסן מעכטיל אויס באַלד ברענגען דאָס יינגל ער האט

געזאָגן אין דריי דאָס לעמפּל און האט געהייסן די גלעזער מאַכן אויס מאַכן

שוין אין פּרוּוון פאַר אויס אין קרעטשמע וועט ער באַלד פאַרן צום קייסער.

זיי האָבן באַלד געטאָן דאָס וואָס זיי האָבן האט צו געהייסן ער האט

זיך אויסגעצייכנט אין קרעטשמע אין איז אַוועק געפאָרן גלייך צום קייסער

אז ער איז געקומען צום קייסער האט מען אים באַוויזן מיט מוזיק און

מע האט אים אויסגעמאַכט און שלום אויפן פאַר אין גרויסן גאַסט.

ער איז אויסגעגאַנגען אין קייסערס צימער און האט געמאַכט רעדן דער קייסער

האט געמאַכט גרויסן צום טיש האט ער אויס ניט געהייסן געווען [illegible]

פֿיש ייִנגעלע האָט דער שטיין וועל. אויך אַרויסקריכן פֿון ייִנגל האָט
זיך געוואָלדעוועט. און געזאָגט פֿאָטער ווי אַזוי וועל איך אַרויסקריכן.
דער פֿאָטער האָט אַ קוויטשער געטאָן דאָס שטיין און אַוועקגעשטעלט שטיין אַנטקעגן געזען
צייגער מיט גראָסער לאַנג. דער ווייַד האָט געזאָגט: פֿיש ייִנגל אַז ער ציגל
אַרויספֿאַלן און פֿון לאָך אַרויס און געמאַכט וועט ער אַרויסגיין און אַ
ביסער. און דאָס פֿיש וועט ער געפֿינען אַ טיר וועלכע ער געפֿינען די טיר
און וועט גיין ווייטער ער וועט דורכגיין (99) ניין אַנדערע פֿיש און
(פֿיש) אַנדערע פֿיש וועט ער זען אַ גאָלד רויטן פֿויגל און דער
קאַרפֿונקעלע שטיינט אין קליין לאָמפּעלע צייגט ער עס נעמען און צוגיין פֿיש אויך פֿיש
לאָך וועט ער אויך אַרויסשלעפּן. ער האָט אַרויסגענומען פֿון זיין האָנט אַ שאַך
פֿינגערל. און האָט עס אים געגעבן און האָט אים אָנגעזאָגט אַז דאַמאָלט וועט ער
אַרויסגיין און אַנהייבן חלומען פֿיר שטעט צוזאָגן אין רייבן דאָס פֿינגערל וועט
זיך באַווייזן יונגע מלאכים און צוזאָגן אויס פֿאַר ברענגען אַהיים. און נאָך
האָט ער אים אָנגעזאָגט אַז ער וועט זיין אין אויף דעם ער קיין שום זאַך
ניט נעמען און אַז ער וועט גיין צוריק. אַז ער נעמען וואָס ער וויל
ער האָט אַרויסגעשלעפּט דאָס אינגל אַז געזען אַנגעטאָן דאָס פֿינגערל
וואָלט דער הונט און האָט גענומען דאָס לאָמפּל. און האָט אָנגענומען פֿילע
קאָשטבאַרע בריליאַנטן און פֿאַרשידענע דאָס לאָמפּל ער אַז צוגעגאַנגען צום
לאָך און האָט געזאָגט פֿאָטער שלעפּט. אויך אַרויס דער פֿאָטער האָט
געפֿרעגט ביי זיך פֿרייער אַז ער דאָס לאָמפּל האָט ער גענומען אַז ער וועט
אים אָפּגעבן דאָס לאָמפּל וועט ער אים ניט אַרויסשלעפּן. אויף פֿאַרוויילן האָט
ער געטראַכט אַז ער וועט אַרויסנעמען אַלע בריליאַנטן וועט דער פֿאָטער שרייען
וואָס ער האָט אָנגענומען אַזוי פֿילע בריליאַנטן ער האָט אים ניט געוואָלט
געבן ביז ער וועט אים אַרויסשלעפּן אַזוי דער פֿאָטער געוואָרן און בכעס
און האָט געוואָרפֿן אין פֿאַרמאַכט דאָס שטיין דאָס אינגל האָט אָנגעהויבן וויינען
און האָט געוואָלט אַרויסגיין און צו ווארט אַזוי שוין קיין פֿאָטער ניט געזען און
ער געלעגן אַזוי לאַנג אין האָט געפֿרוירט דאָס שוואַכן טאָג האָט ער געפֿרוירט אין אין
אין אים דריטן טאָג. ליגט ער אַזוי און הייבט אָן רייבן די האַנט
פֿינגערל האָט ער פֿאַרגעסן אין פֿלוצים האָט זיך אַרויסגעשטעלט דאָס פֿינגערל
און עס הייבן זיך באַווייזן יונגע מלאכים און הייבן אים

צו הינדעלע

אוי הינדעלע הינדעלע גיב שוין אַ קריי
און לאָז אונדזער הינדעלע לייגן אַן איי
דאָס הינדעלע וועלן מיר קויפן און פאַרזעלן
און דאָס הינדעלע וועט עסן אונדזער קינדעלע
עס עס קינדעלע עס דאָס אייעלע
ווייל דאָס אייעלע האָט געלייגט אונדזער הינדעלע
עס עס דאָס אייעלע האָט דאָס הינדעלע געלייגט פאַר דיר
עס עס מיר וועלן דיר געבן פאַרטרינקען מיט ביר.

ברכה ספּעקטאָר!

צו מאַמע

מאַמעלע האָט געוואָלט אַז אַלמנה זי האָט געהאַט און יינגל אַ בן־יחיד ער האָט
געוואָלט האָבן מיט זייער טייער. און זיי צוזאַמען געוואָלט אויס ווערן טויט. מאַמע
מאַמעלע האָט סקאַמט אַריין אין יאָר צו זיי און באַוויזט צו דער אַלמנה אויך בײַם
אונדזער מאַמעס ברודער. זי האָט זיך נישט געגלויבט אין באַוויזט ווי אונדזער קינד
אויך זיין מיין מאַמעס אַ ברודער אַז מיין אַז ער האָט געגלייבט אַז ער מיר
קאָפּויט נישט געבראַכט צו ער האָט אַ ברודער. האָט ער מיר געשטעקט אַז ער
אויך געוואָלט מיט זיין ברודער. ברוגז און אויך אַז ער געקומען אין קליין טאָן
וואָס ערגעץ בײַ אונדז צו האָט אונדז דערציילט אַז זי אויך שטאַרק אונדז האָט ער
מיר געבן געלט און זי האָט שוין געקויפט אַ ברויט מיט מילעך און ניצוק
אַלעס דאָס יינגל האָט געהאַט אַז ער קען אויך אין אַ שטאַט פליגער
אויס האַלטן אויפהעלפן. און מאַמעלע צוגעלאָזט אויך אַ פעלד קלעס אַ בויגל שפּאַצירן
און זיי האָבן זיך געלאָזט שפּאַצירן און פעלד אַריין. זיי זענען געקומען צום
פעלד אויך באַם אַנהייב פעלד געזען צווישן די גרויסע שטיין. האָט זיך איין דעם פעלד

43ט

דז לידעלע

פֿידעלע פֿידעלע
שפּיל מיר אַ לידעלע
צו וואָס טויג דיר מײַנע לידעלעך
זאָגזשע מיר יונגעלע
וועל איך דיר שפּילן וויפֿל דו וועסט וועלן
האָט געענטפֿערט דאָס יונגעלע.
אַז איך דערהער פֿון דיס לויב שלימעלע
פֿאַרגעס איך מיר אויף אַלע מײַנע טרויערן
און פֿאַרגעס און מײַנע שמערצן.
און איך הויב מיר אָן טאַנצן
זינגען און שפּרינגען
און ווײַזט זיך מיר אויס
אַז שענער און בעסער פֿון דײַן שלימעלע
איז גאָר אויף דער וועלט ניטאָ.
נעם איך מיר צונויף אַלע חברים
און איך דערצייל זיי פֿון מײַן גליק.
וואָס איך האָב געהערט
הערן זיי מיך אויס
האָט אָנגעהויבן דאָס פֿידעלע צו שפּילן,
און דאָס יונגעלע האָט אָנגעהויבן טאַנצן און שפּרינגען.

אַבֿרהם פּאָרטנאָי דעט

האָבן זיי זיך געזעגנט אויפֿהערן. פּלוצלונג האָט זיך אויפֿגעהויבן די שטאַרקער
ווינט און האָט אויפֿגעהויבן דעם קלענערן ברודער און דער אויך זיין האַנט
אויס ערגעץ ווייט פֿאַרלוירן. די קלענערע ברודערלעך האָבן זיך אויפֿגעהויבן
אויבן זייער האַרץ געזוכט צו זען צו געפֿינען וואָס זיי האָבן. צוויי געפֿונען ווייטער די ברודער
נעבן זיך מיט די שוואַרצע פֿייגעלעך מיט די זאַק פֿייגעלעך דער מונסטער ברודער
איז געוואָרן שני מלך אין דער קלענסטער ברודער איז אויך געווען אויס
קלענער אין ער האָט געשפּילט מיט גאָלד. זיי האָבן אויפֿגעפֿלאַטערט ווייטער
טאַטן אין פֿייגעלעך אויף אין האָט געפֿלאַטערט ווייטער די גרויסע ערדע.

ליזע בראָוואָלסקי,

בײַגן. דער גענעראַל האָט אויך געגעבן זײַן אָרדער. די בײַנסט בײַגן אַז צו דער בײַגן
אַזוי רײַנגעריסן סאָלדאַטן אַז דאָס הינדעלע אויסלײזן אין סאַמע מיטן די באַל-הבאָסטע
האָט זיך סאָלדאַטסט דער גענעראַל האָט געמאַכט דאָס הינדעלע און האָט
אויסגעגעבן דעם קצב. דער קצב האָט עס געכאַפּט און האָט עס אויסגעקוועטשט. די
קינדער בײַגן געקומען צו לויפן פון מאַרק צו זען גאַנץ שטאַרק אויסגעדרייט
צײַגן צו פֿאַרגעסן פֿון קצב און האָבן זיך געהייסן געבן עפּעס עסן. דער
קצב האָט געגעבן דעם עלטערן ווינקל דאָס קעפּל. דעם עלטסטן די פֿליגעלעך און
דעם קלענסטן דאָס לינגעלע. דער קצב האָט אויסגעשטעלט דאָס געבראָטענע
הינדעלע דעם גענעראַל. דער גענעראַל האָט געפֿרעגט ווי איז דאָס קעפּעלע
מיט די פֿליגעלעך מיט דעם לינגעלע. דער קצב האָט געענטפֿערט אַז די
קינדער האָבן אויסגעגעסן און האָבן עס אויסגעגעסן. דער גענעראַל האָט
געהייסן דעם קצב ער זאָל נעמען די קינדער און צו פֿירן און וואָלט
אויפֿן און צו דערציילן די פֿראַגע און ער זאָל פֿון צו ברענגען די לינגעלעך
דער גענעראַל איז אויפֿגעגאַנגען פֿון דער באַל-הבאָסטע און האָט · געזאָגט
אַז ער וויל קוקן די דרײַ קינדער צו האָט נישט באַשטימען און האָט געזאָגט
וואָס וועט אויך זײַן אַז מען וועט קומען פֿון וואַרשע. דער גענעראַל האָט
אויך אַ גאַנץ געגעבן זײַן עצה. די וועסט אויס זײַן אַז צו זען געשטאָרבן
דאָס מיט דרײַ הילצערנע קעסטעלעך און שטעלן זיי אונטער אין סאַמע אַז ווען
מען וועט קומען וועט ער זען אַז זיי זײַנען געשטאָרבן און וועט געגלייבט צײַגן.
דער קצב האָט גענומען די דרײַ קינדער און האָט זיי אַוועקגעשיקט אין. וואָלט
וואָלט צו קויפֿן. אַוואַדע זיי זײַנען אין וואָלט איז אויסגעבראָכן אַמאָל קצב אין וואָלט
און האָט אויס געוואָלט פֿאַרהויסן האָבן די דרײַ קינדער געמאַכט פֿליגן און
האָבן אויסגעלויבן צו קלײַבן דעם וואָלט און דער וואָלט איז אויסלײזן פֿאַרשווער
וואָס די קינדער האָבן אויס אויפֿגעריכטעט דעם וואָלט דער פֿיר האָט ער צו
היפּשעלעכט און האָט צו נאָך געקליבט און ער האָט צו אויסגעגעסן. דאָס גאַנצן סוד
וואָס דער גענעראַל האָט אויס געהייסן טאָן דער קצב איז וואָלט געזען און מאַרקער
און האָט געקויפֿט דרײַ לינגעלעך און האָט זיי געבראַכט צום גענעראַל. דער באַל-הבית
איז געקומען פֿון וואַרשע און האָט געפֿרעגט ווו איז דאָס הינדעלע מיט די דרײַ
קינדער האָט ער אויס דערציילט אונגעהויבן וואָס דער גענעראַל האָט אויך
אויסגעזאָגט די קינדער צײַגן דער וואָלט געגאַנגען ביז זיי זײַנען מיד געוואָרן

אלע מיך ניט אויסגעלאזן לעבעדיג. און ער באַפעלט דיי אויף באַלד
אלע טהוג אויסגיין אין מיטן אויפן אויף באלד באפוילן פֿאָן
קאפיקעס אלע טאג. פֿאַר די פֿאָן קאפיקעס באלד אויף קלייבן צו אנדערע
און דאס אנדערע. וועט אויך לעבן. דריי הויזלאנג אין אויך באלד זיי
אויסשטעלן אויפן מיטן אין אויך באלד פאקעטן צו האלטן קלאפקע
ניט מיין אין די וועגענער, די קינדער זייער אויסגעשטעלט אין מיטן צו זיין
און האבן באפוילן פֿאָן קאפיקעס אין פֿאר די פֿאָן קאפיקעס האבן זיי
געקויפט צו אנדערע אין האבן עס געבראכט אויפן דאס אנדערע האט געלייגט
דריי הויזלאנג האט זיי דער פאטער גענומען אין אזוי אויסגעשטעלט מיט זיי און
מיטן אויפן האט זיי אונטערגעלייגט. אויף צו טישל און האט זיך גענומען
טאבאצאלן מיט די הויזלאנג. גרויס דערמאלט אונז געפירט צו פרעל אויבערן מיטן
האלטער אויפגעשטעקט זיין קלעטער ער צוגלייך קלעטערן וואס פארקויפט מען דאַרטן אויפן
טישל דער קלעטער אזוי אויפגעהערט אין האט זיך אוועקגעקערט צוריק האט אונז
געצייגט דעם פרעל אונז מיר פארקויפט הויזלאנג. דער פרעל האט גענומען דעם
אויבן דריי הונדערטער קערבלעך און האט אונז געהייסן קויפן די דריי הויזלאנג.
דער צווייטער האט געקויפט די דריי הויזלאנג און האט זיי גענומען דעם פרעל און
דער פרעל. אונז אוועק געפירן ווייטער. דאס מיר אונז אוועק צו פרעלהויפער צו האוז.
דאָ וויד אונז געלאָזן צו גרויסער שוד אוועקגעמאלט טראגט זיך אונז דער ווייטער פאָרט
אוועק קיין וואַרשע נאָך סוכות. דערמאלט וועג דער באַלעבאָס אונז אוועק געפירן
קיין וואַרשע זייענדיק אויסגעזעצט אין דער שטאָט ווי ער האט געלייגט צו זאַק
ספּעקולירט און דער עלטסטער אונז אויסגעלערנט ביז אונז און שטאָט אין דער
עלטסטער האט זיך פארלויבט אין דעם בעל-הבית-עלטסטער אוועקמאל אונז אויפן גענומען
אונז ~~[illegible]~~ עלטסטן דער גזלן-גראָבער און האט גענומען ווי און שטאָט לויפט אונז צו הינטער
צו גאָלדענע און אויפן קאָפּקע שטויס אויסגעשריבן וועט שטאָט אויפגעבן דאס קאָפּקע
דער וועט קויפן. און וועט שטאָט אויפגעבן די פּליטלעך דער וועט
פֿון צו מאָל. און ווען עס איז געווען צו לייזן דער שפּיל מיט שנעל. דער
גזלן-גראָבער האט אויסגעלערנט אין וועט פארשטאנען. ער האט אונטערגעהויבן
צו בעטן די בעל-הבית צו ציילן אונז זיינע גאלד פון דער [illegible] וועט ער
עס אויפקויפן און עס אוועקפירן צו האלטן. זיך אויסגעצייכנט אונז האט געזאגט
אזוי ווי ער עס נישט שאפן וויל דער מיין [illegible] וועט קומען פון וואַרשע וואס וועט צו אונז

לידעלע

ז)

זיין אין אלע שטיבעלע
וואוינט אין אלע הינדעלע
פילט זיך עס דאס הינדעלע
און טרינקט געשמאק טיי
גיט זי דריי דאס קעסעלע
דערנאך די קאנארײ
דערשרעקט זיך עס דאס הינדעלע
און טוט זי פלאטערלוו
און ווי דער קאנארײ
ווילט זי פליהען זיך
גיט זי כאפ דאס הינדעלע בײם פיסעלע
און שטיי.
נאר קאנארײ דערשפרעכט זיך ניט
מיט הינדעלעך באקאנט
גיט עס זי פיק די בעקעלע
גיט זי טרינק די טיי
און ווערט באקאנט מיט הינדעלען
האלט זי יעדער און שטייו.

פעטער מעלאנאז.

די מעשה

איינמאל איז געווען א פויערל ווי האבן געהאט דרײ קינדערלאך דער
פויער איז געווען ליידער אן ארעמאן איינמאל איז אנגעקומען צו זיי א
ארעמאן אין געבעטן א נדבה האט דער ייד געהייסן צו זיינע קינדער
לאזט ניט ארויס דעם ארעמאן פון שטוב ליידיג גיט ארויס אלעס האבן איין כלי
ארויס א סעודה און גיט אים דעם ארעמאן לאזט ער ניט
ארויסגיין פון אונזער שטוב ליידיג. האט זיך דער ארעמאן גיט ניט קינדער
אויפן הוילן הויך בין שוין געגעסן מיט דעם וואס האט

און בלומען בליִען שוין און דאָס טײַכל פֿליסט שוין און אַלץ האָט אויפֿגעלעבט. אַרום און אַרום איז דאָס לעבעדיק און אַלץ זינגט שפּילט מיט אונדז און שמעקט נאָך אַז דאָס גרינע פֿעלד און טאָל, טאָל און הערן און דער גאַנצער דערציילט „װי מ׳האָט אויס פֿון אַז תּפֿיסה אויסגעלעבט.

שרה מאַזשעװנסקי

פֿרילינג

אײַנס, צװײ, דרײַ,
ס׳איז שוין דאָ דער מײַ,
גרינען גרינע שפּראָצן שוין
בלומען װײַסע בליִען שוין
די בײמער שטײען אויסגעפּוצט
און אַלע אונדז בלומען
אַלע קינדער שפּילן זיך
אַלע טויבעלעך ברומען

אַלץ דאָס צוגעדער שװאַרצע טײַכל
שװימען שװאַרצע װאַסער גאַנץ
און די קינדערלעך די קלײנע
פֿליסן זיך און שװימען טײַכל

מאַטל לעװינזאָן

דער שטורעם.

דער שטורעם צו ווינט האט זיך אויפגעהויבן
פון שלאפן זיך האט ער זיך אונגעהויבן
דער ווינט האט געוואלט זיך זיין מיט אים צונויף
און טיר און לאדן האט מען ניט אויפגעמאכט
די דעכער געריסן די פענסטער געשלאגן
צו שרעק לויטער ווינט ניט אויפגעהערט.

רייזי שטרושעווסקי.

דער פרילינג געהט.

עס גייט אוועק דער ווינטער מיט זיינע פרעסט און קעלט
עס קומט דער ליבער פרילינג
און עס ווערט צו ליבער וועלט.
דאס ליבע זיסע פייגעלע זינגט און קוועלט
און אונדז ליבער זיסער שטראלן
פון גרין זיך אויף דער גאנצער וועלט
די פייגעלעך פליהען אויס און זינגען אין צו שיער
און ווידער פייגעלע פאלט פון זיך
קינדער פון מיר צו מיר.

פעסי סמיקין.

ערב פרילינג.

[illegible] ער געהט שוין אוועק דער ווינטער מיט זיינע שטורעמווינטן און די פראסטיגע
ווייטע ווינטעלעך רופן שוין און עס דאכט זיך אז דער פרילינג קלאפט אין
פענסטער שוין, און ווי די ערשטע שטראלן שיינען שוין לויפן דאן אלע מענטשן
פון שטוב ארויס „ווערן צו שמחה ווערט אז פרייד“ סטרוזו צונדעל ערפס שיינט.
די פייגעלעך קומען שוין צופליען פון די ווייטע פרעמדע לענדער און צו גרינונג
„די ביימער שטייען פון תחית המתים אויף“. און האבן אן שוין בליען.
און אלעס האט אויפגעלעבט. ערגעץ ווייט פאלן צו טאל פליסט דאס
טייכל און די שניעדקע קלינגען אונזער בלאנקע טייכל. די ביימער

…ערס געדאנקען און אפילו פון אנדערע. קאפ אויך אויפן פאפיר.

ווינטער.

עס קלאפט דער פראסט
אין דעם פענסטער
ער קלאפט דערפאר
ווייל ער איז דער עלטסטער.

דער טייך האט זיך באדעקט
מיט אַ ווייסער דעק
און ער איז לאנג
אין אין עק.

עס שיט אַ שניי
מיט דער קאלטער שטורעמווינט
ער טוט
אַ וויי.

איינצעלווייז פרייעליך פליען
און זיי זוכן
אן ארט וואו
צו האבן.

די גאנצע נאטור
איז פארשניט
און זי איז זייער לאנג
און זייער ברייט.

חוה קראוואריצקי:

אַ לידעל

סקייקלט זיך אַ דעטשקעלע אויפגעדן פעלד
דאורטן לויפט אוהינטעלע לויפט אין וועלט.
וואס קייקלט זיך דערצעקעלע זיך אין גאסשלאגע
אויך קייקלט זיך זיך
ביז וואגען דער שטורעם דער ווינט
וועט ווערן אויסגעשטילט.

רייזע שטראוס שווסקי.

47 טל'

Киевская ... Информац.-Ста... 1931

דער באַשרײַבונג דאָס דאַרף זײַן דער שפּיגל פֿון דער שטעטל אָדער ייִדישער
פֿאָלקס שול. עס איז ווען אױסגעדריקט קינדערשע געדאַנקען און געפֿילן
און פֿון זיי ווערן באַוויזן אַלערליי מעשׂיות ליטעראַריש און באַזונדער. צו קינדער
הערן זיך אײַן מיט אַ סך פֿאָלקס מעשׂיות וואָס עלטערע רעדן און פֿון אױערן
די שענסטע ליטעראַטור און מעשׂיות און דאָס איז זייער טאַלאַנט. פֿאַר דער שול.
און פֿאַר די קינדער אױך דערפֿאַר וואָס עס ווערט באַוויזן אַנטוויקלט בעסער די
שפּראַך צום רעדן און זיי באַקומען מער געפֿילן און מער געדאַנקען. די
קינדער ווערן איבערגעגעבן צו דער נאַטור און אויסגעגעבן זײַן צו דער נאַטור.
דאָס איז דאָס בעסטע. און עס ברענגט דעם מענטשן פֿיל נוצן. אַזוי ווי דער מענטש
קלוג, געלערנטער און ווערט באַקאַנט מיט אַלערליי בעלי-חיים און מיט אַ סך
טעגליכער צײַטן אויף דער וועלט. די קינדער האָבן אַן אינטערעס און רעדאַקציע
אַלערליי מעשׂיות און עטלעכע לידער און די מעשׂיות איז נישט אױסגעגעבן געוואָרן
זייער קינדערשע לעבעדיקייט און פֿאַנטאַזיע. די קינדער האָבן אָנגעשריבן
מעשׂיות וואָס האָבן זיי געפֿעלט זיך אויך קיין קינדערשע פֿרײַד נישט. נאָר אין צוויי
דרײַ מאָל טאָג צו צום קינדערשן לעבן. און דער רעדאַקציע איז געווען צוויי קינדער
די קינדער וואָס האָבן אָנגעשריבן מעשׂיות און לידער האָבן אַרױסגעטראָגן און דער
רעדאַקציע. די רעדאַקציע האָט איבערגעלייענט די מעשׂיות און לידער און האָט
אָפּגעגעבן וועלכע טויג אַלס מאַטעריאַל פֿאַר דעם זשורנאַל און די איבעריקע מעשׂיות און
לידער וועלכע האָבן קיין שום שײַכות צום זשורנאַל האָט מען אַרײַנגעלייגט אין אַ
באַזונדער קעסטל און די רעדאַקציע האָט געפֿונען וועלכע מאַטעריאַל מע דאַרף
איבעראַרבעטן האָט מען אָפּגעגעבן די קינדער. די רעדאַקציע ווענדט זיך צו די
קינדער און בעט זיי זאָלן שרײַבן אין זשורנאַל אַלע פֿראַגן פֿון דער אינערלעכן
לעבן פֿון דער שול, און פֿון יעדער אינסטיטוציע. די רעדאַקציע נעמט אָן מיטלען צו
ענטפֿערן יעדער קינד אויף זײַנע פֿראַגן און ענטפֿערן אויף אַלערליי בריוו און אויף אַלע
פֿראַגעס. די קינדער זאָלן זיך נישט אָפּשטעלן אויף דערויף וואָס די רעדאַקציע
איז באַזונדער קינדער צוליב צווייטע ווערן נאָכגעמאַכט צו פּאָעטישע מעשׂיות און
לידער און זיי זאָלן באַנוצן זיך נישט אויסצופֿילן אין גרויסן מאַטעריאַל וואָס ער.
רעדאַקציע צו די קינדער.
קינדער נעמט דאָס איז אײַנגעזען וואָס איר שרײַבט אײַערע לידער און מעשׂיות
נאָר דאָס איז דאָס בעסטע און דאָס שענסטע איז סאָלט זײַן אױסגעגעבן ...

א אַלגעמיינע סכּום פֿון אונדזער לעבן און פּערספּעקטיוון אויף
ווײַטער. דאָרט איז געווען די אויסשטעלונג פֿון די וואַרשעווער,
פֿון דער לאַנדווירטשאַפֿט, ספּאָרט א.א.וו. אונדזער פּערספּעקטיוון
געווען: זיך אָרגאַניזירן אין אין אינסטרוקציאָנעל, אוניווערסי מיט
דער רוסישער אַפּטײלונג, און שאַפֿן א גוטע אַרבעטס-קאָמאַנדע.
אָבער דערוויילע אַלץ נאָך ווײַט, ליידער זיך גענוג אויפֿגעשטאַנען
אַגבֿ זיי האָבן אונדז איבערגעטראָגן א צושטערונג. דער רעדנער
זיך נאָך, זינט א באַזונדערע רויז, וועלכע גייט נאָך אונדזער לעבן,
עס אַרבעט אויך אויבן פֿעלדז, באַזונדערס זיך מיטן סאָד א.א.וו.
ווי דער-לעצטער צײַט האָט אונדזער קאָלעקטיוו איבערגעלעבט
מיט וועניק צו-שטערונגען, וועלכע האָבן אַלץ איבעריק אָנגעוואָרפֿן,
דאָס נײַקײַט פֿון אונדזער פּראַקטישן לעבן. דאָס איז
איבער די שלעכטע עלעמענטן וועלכע האָבן זיך אָרגאַניזירט
אין רוסישן פּאָליטיק, און צו אונדז! צוליב דעם האָט מען געמוזט
שאַפֿן א רעוואָלוציע, וועלכע האָט עקזיסטירט קנאַפּ א חודש.
נאָך פֿאַרזאַמלונגען האָט אונדזער קאָלעקטיוו געוואַקסן, אונדזער
קרענקל „ספּאָרטיוו" האָט צוגענומען נײַע מיטגלידער וועלכע האָבן געבראַכט
א נײַעם שטראָם פֿון לעבן, און וועלכע מיר האָבן זיך אויך
גענייטיקט. מיר האָבן נאָך קיין מאָל צוגעטראָטן צו א נאָרמאַלן
לעבן. מיר האָבן אַוועקגעשטעלט די שולע, אָבער אַלץ
איז נאָך אין לעבן אונדז, די איז אויסגעשטעלט אויף אונדזער
שטייגער לעבן און אַהין געהערן מיר אונדזערע קינדער.
מיט דעם איז די אַרבעט-שול, וואָס קען צונויף קומען אונדזער
יוגנט-הויז.

מיטגליד פֿון קאָלעקטיוו הערשל קריגער 14 יאָר

און מיר גענען צוגעקומען צו דער שאלה פון ארבעט און וויסנ-
שאפט. דער ערשטער רעזולטאט איז אויס דער ספארטאק, ער
איז געווארן דער אוואנגארד פון הויז, ער האט פיל געהאלפן דעם
ראט און צוגעגעבן מוט און אקטיוויטעט צו דער ארבעט.
געשטערט צו דער ארבעט האט אונז נאר די שול, די האט אונז
אגעריסן אף א האלבן טאג פון הויז, דארט האבן מיר זיך
באגעגנט מיט קינדער פון דער אריענטיר, מיסטער גרוס, וואס
שאפן אייער לעבן פון די קליינע שטעטעלעך, ווי מיר
געפונט נאך רעליגיע, וועלכע איז גאר פון לאנג ביי אונז
אויסגעוואָרצלט. מיר גענען אין איינקע גיך אפגעשטויסן, און
אין איינקע איבערגעוואקסן ~~פון דער~~ די שול. מיר האבן געמאכט
אויך א איבערקייס צווישן דער שול און אונז. צו יענער צייט
האט זיך געענדיגט דאס לערן-יאר. מיר האבן אנגעהויבן אונזער
זומעריג לעבן. מיר האבן אנגעהויבן ארבעטן אויפן פעלד
אויפן גארטן, די ארבעט האט אונז געהאט די גרעסטע ווערט.
און דאס איז דער בעסטער באווייז פון אונזער דערציאונג.
די קינדער האבן זיך ארויסגעוויזן איבערגעמונטערט, מיר האבן
זיך דערפילט אינגאנצן אפגעשלייפט פון דער שמוציקער שטאט,
און וואקסן ווי די יונגע סאסנעלעך אויפן פרייען פעלד.
אונזער לעבן, האט זיך צעוואנט, האט צעווינט אונזער קינדערשער
געפיל, האט אויסגעשטראלט יונגע פארטעמפעראמענט, אונזערע קינדערישע
טויב, אין התלהבות אום ווי א פייגל, און אויך באגייסטערט,
באוויזט דורך אונזער לעבן; ~~[illegible]~~ שרייט ער אויס: היינט
זיך באזשוועצן, פאר מיין צוקונפט רייט; בילד מיט מיין שטיינערן
ווארט, צושמעטערן די קייט. דאס איז אונזער קאפיטל, וועלכער
שטעלט מיט זיך פאר דעם צוויי, רעזולטאט פון ארבעט.
אונזער קינדערשע שאפונגען, און וועלכער ס'נעמט דעם גרעסטן
אנטייל דער משורר, איז דער שפיגל פון אונזער לעבן; די יונגע
סאסנעלע, וועלכע ס'איז געוואקסן אין א קוואל פון לעבן און
קינדערישער אנטוויקלונג. ——— 6 כאדאשים איז אוועקגעגאנגען
און ס'צייט געווען צוריק צו רעפארמונג. מיר האבן דערפילט
אונזער קליינק, זיך איבערצייגט אין אונזער דערציאונג און
געמאכט אונזער רעפארמונג. די רעפארמונג איז געווען

די געשיכטע פון יוגנט - היים. (הויזרבויטשעווו).

אנגעהויבן האט זיך די ארבעט אין פעברואַר חודש. נאך דעם, ווען אין היים
זענען געווען 10 קינדער. ~~(די ערשטע ארבעט איז געווען ...)~~
צום באַדויערן, איז אונדזער געבײַדע געווען זייער אָרעם און צעבראָכן,
אַזוי ווי דאָס אונדזער ערשטע ארבעט געווען ריינען. מיר פלעגן אַלע
נוצט זיך צונויפנעמען, מיר האבן אויסגעטיילט א רעוויקום, מיר
פלעגן אונטערפירן דעם סכאקל פון דער ארבעט פאר א גאנצן טאג און
אנמערקן וואס פלאן אויף מארגנדיקן. דעם 18טן פעברואַר זענען
געקומען נאך קינדער, שפעטער האט מען געבראכט אינווענטאר און
מיר האבן געברויכט אין ארדענונג דאס היים. ס׳איז צוויי געווען
צוצוטריטן, צו א נארמאלן לעבן. אט איז ~~...~~ דער ערשטער
ארגאניזאציאנס-פלאן, אויסגעקליבן א פארוואלטונג, פון 7 קינדער,
פארשטייער פון 5 קאמיסיעס. די קאמיסיעס זענען פאלגנדע: קולט-
קאמיסיע, וועש-קאמיסיע, שפייז-קאמיסיע, סאניטאר-קאמיסיע און
ווירטשאפט-קאמיסיע. דער טאג-ארדענונג איז געווען אזא מין: אויפ-
געשטאנען צו דעם זייגער, ביז 9 אויפגערומט, אפגעגעסן און געגאנגען
אין שול. געקומען פון שול, האט מען אנגעהויבן גרייטן לימודים, און
נאך דעם האט יעדערער געקאנט טאן וואס ער וויל. די ארגאניזאציע
איז נישט געשטאנען אויף איר הויך, ווייל די איז אונטערלאגן געווען איין זולטער
אין א נייער ארגאניזאציע. די קינדער האבן נאך אין קינדער-היים
געלעבט מיט אזוי אן ארגאניזאציע, דערפאר האט זי נישט געקאנט
צוציען די קינדער. דאס לעבן איז געגאנגען ווי אין א קינדער-היים.
די קינדער האבן זיך גענייטיקט אין א פראדוקטיווער ארבעט, וועלכע
ס׳האט זיך אנגעהויבן איינצושטעלן דורכן ראט. און אט, האט מען
ענדלעך גענומען איבערגיין צום ראט, וועלכער באשטייט פון 9 מענטשן
וועלכע צעטיילן זיך אויף 4 אָפּטיילונגען: קולט-אפט., סאנ.-אפט.,
ווירט.-אפט., און פראדוקציאנס-אפטיילונג. צווישן דער קליין-בירגערלעכער
אזוי איז דער איבערגאנג צום ראט ~~...~~ געווען שווער. מיר האבן נישט
פארשטאנען אונדזער ציל און נישט ~~...~~ [פאראינטערעסירט זיך] אין אונדזער קליק. דער
איבערגאנג צום ראט איז געווען שווער זו שווערער, ווייל די אונדזער ערשטע
שריט, זענען געווען גוטע און גלענצנדע אויף שטודיום. ער האט
אפגעשאפן די קליין-בירגערשאפט, וואס געשטערט ווירטשאפטן

ער האָט זיי אָפּגענאַרט. מיר האָבן שוין אויסגעקוקט אויף דעניקינען געמיינט ער
װעט זײַן אונדזער הילף, מען פֿלעגט זאָגן דער פֿעטער דשאָיד ניט.

מען האָט געזאָגט דעניקינצעס זײַנען אַרײַן איז מײַן קלײן ברידערל געלאָפֿן
זיי אַנטקעגן, איך בין אים נאָכגעלאָפֿן װײַל איך האָב מורא געהאַט אַלע פּאַלעצמים
זײַנען געשטאַנען בײַ די טירן מען זעט פּ׳ניש שוין אַ סאָלדאַט און גענט שוין
אַרײַן צו אַ אירן די-שטיול, מיר האָבן זיך ניט געװאָלט גלײבן. אין עטליכע טעג
אַרום האָט מען אָנגעהויבן רױבעװען. מען פֿלעגט זיך אָפּשלוגן מיט געשרײען. צו אונדז
איז אַרײַן עטליכע שטיק און האָבן געפֿאָדערט געלט. דער טאַטע ליגט אויף די קני
און בעט זיך. איך האָב געזען אַז דער טאַטע טרײסלט זיך פֿון קעלט האָב איך אים
אַרויסגעװאָרפֿן מײַן פּלערינקע זיי האָבן אָנגעהויבן שלאָגן אים. מיט אַ רעװאָלװער
אין קאָפּ האָב איך נאָך ערגער אָנגעהויבן שרײַען. האָט ער מיר געגעבן אַ שאַ אין
פּנים, אַ קלאַפּ מיטן רעװאָלװער אין קאָפּ געכאַפּט פֿאַר דער האַנט אין פֿאַרפֿירט אין
ספּאַלנע, גע׳זוכט געזאָגט איך זאָל אים אָפּזוכן 2 ליכט. איך האָב אים געגעבן. גע-
הייסן מיר אַרויסגיין און אַלײן זײַנען זיי אַװעק צום פּאָלעפּוס. דערנאָך זײַנען זיי
צוריק געקומען און גענומען שלאָגן דעם טאַטן בין איך אַרויף אויף דעם טאַטן ניט
געלאָזטהאָט מען אים גאָר צושניטן די ליפּ אָפּגעפֿירט צום פּאָלעפּוס און אַלע דאָרטן
אויסגעהאַנגען אַז זיי האָבן שוין אָנגעהויבן "פּאָבלען" אויף אויסגיין איז אַרײַן אַ
עלצטער און האָט געזאָגט:
האָט מען זיי אָפּגעלאָזט אַרויס-
געפֿירט פּאַרװעס אויף דער גאַס, אויסגעשטעלט װי סאָלדאַטן און געזאָגט אַז מיט
אַ קולע װעט מען זיי אַלע שיסן. טאָמער װעט ניט סטאַיען קײן קולעס װעט מען די
איבעריקע מיט פּאַשקעס. ריפּט זיך אָן אײנער:
זיי האָבן איבערגעלאָזט זיי אויף דער גאַס אין אַרײַן אין שטוב פֿאָדערן בײַ די װײַ-
בער געלט, אַניט האַרגענען זיי קײן געלט איז בײַ קײנעם ניט געװען האָבן זיי אַלץ
פֿאַרפֿירט און אַװעק.

דערנאָך איז אַרײַן דער װאָלטשאַנסקי פּאָלק. זיי האָבן געװאָלט געלט זאָגט דער
טאַטע.
זיי האָבן אָנגעהויבן זיכן. גע-
פֿינען דעם טאַלעס. זאָגט אײנער צום אַנדערן
דאָס איז געװען
2 אירן זיי האָבן זיך אומגעקערט און אויסגעריסן דעם רעװאָלװער בײַ דעם דריטן
אַ קױטם און ניט געלאָזט האַרגענען דעם טאַטן.
אויף מאָרגן װישער אַרײַן אין קיך 2 סאָלדאַטן און זיך געשטעלט קעגן טאַטן
מיטן ברידער. איך װײס ניט װי עס האָט זיך צו מיר גענומען כּח איך האָב אַ װאָרף
געטון דעם טאַטן מיטן ברידער צו דער װאַנט און אַרויס אויף טריער. האָט ער אָנ-
געשטעלט דעם רעװאָלװער קעגן מיר. דער טאַטע האָט שטאַרק אָנגעהויבן ליאַרעמען איז
צו דער צװישער סאָלדאַט און זאָגט צום ערשטן:
אַװעק. (דערציילן איז דאָס נאָרגישט אָבער איבערלעבן...)
און זײַנען.

5005

רעזע רעזענמאַסער 12 יאָר פון וואַסילקאָוו.

(איך ווייס ניט פון וואָס פריער דערציילן אַזוי פיל לעבט מען איבער)

איך האָב איבערגעלעבט פאָלגנדע פּאָגראָמען: פּעטליורע, דעניקין, סאָקאָלאָוו און אַזוי באַנדעס. דער ערשטער פּאָגראָם פון פּעטליורען: זיי זיינען אַריין גלייך די באָל־שעוויקעס האָבן זיך פאַרשטעלט פאַר באָלשעוויקעס און געהייסן אַרויס מיט אַ רויטן פלאַג די ראַבאָטשעס זיינען אַרויס מיט דעם פלאַג. דאָ האָט מען אָנגעהויבן הרגענען אַלע מאַנצבילן האָבן זיך באַהאַלטן ווער אין שטאַל אין ווער איבערן אויוון מען האָט אונדז גאָר גערויבעוועט און קיינעם ניט געהרגעט.

אַ פּאָגראָם פון אַ באַנדע קרעסטיאַנעס.

דאָס איז געווען שבת. איז אַריין אַ באַנדיט און האָט דעם טאַטן מיט דעם ברודער אַרויסגעפירט אין אַ באַזונדער צימער צוגעשטעלט צום טיש אין אַן געשטעלט אויף זיי דעם ~~עעע~~ ביקס געוואָלט שיסן אַז ער זאָל ניט רירן זיך פון אָרט, און דער טאַטע פון שרעק האָט זיך ניט געקאָנט אָפּהאַלטן אין איז אַלץ נעענטער צוגעגאַנגען צום באַנדיט אַז די קויל זאָל אים ניט טרעפן. איך האָב געמאַכט גרויסע קוילעס האָט ער זיי אַרויסגעפירט אויפן גאָרטן דאָרט זיי הרגענען. האָב איך מיט געוויין אָפּגעבעטן דעם טאַטן מיטן ברודער באַ דעם באַנדיט און ער איז אַנטלאָפן. איז דער ברודער מיט דעם באַלעבאָס זיין אַדורך אויף דעם בוידעם זיך באַהאַלטן און דער טאַ־טע האָט אונדז ניט געוואָלט איבערלאָזן איז ער געבליבן מיט אונדז. די באַנדיטן זיי־נען אַלעמאָל אַריין געגאַנגען אין שטוב אין גערויבעוועט גאָר דאָס איז שוין אַ וואָכענ־דיגע זאַך.

דאָס 2־טע מאָל פּעטליורע.

פּעטליורע האָט יעצט ניט געטשעפּעט גאָר די באַנדע סאָקאָלאָווניקעס וואָס איז געגאַן מיט אים זיינען פאַרבליבן דאָס איז געווען מיטוואָך באַ נאַכט זיינען אַלע אַנ־דערע מאַנצבילן אַרויף אויפן בוידעם און לעבן שטיב זיינען געשטאַנען 2 באַנדיטן האָבן געהאַלטן דעם שאַמעס און געטשעטשעט ער זאָל זיי געבן געלט. דער טאַטע האָט זיך אונטערן אָנגעקלאַפּט מיט דעם קאָפּ אין גלעך פון דאַך האָבן דערהערט די באַנ־דיטן אָפּגעלאָזט דעם שאַמעס און אַרויף אויף דעם בוידעם. מיר האָבן אָנגעהויבן שווימען: אַ באַנדיט איז צו צו מיר און אַ וואָרף געגעבן אין דער ערד. איך האָב ניט געפילט קיין ווייטיק און באַלד זיך אויסגעהויבן האָט ער מיר ווייטער אַ שמיץ געטון. איך הייב זיך אויף און ער שמיצט מיר אַלץ ביז איך האָט זיך ניט אַ גיטן קלאַפּ געטון אין זיך אָפּגעגט זיך די מיר אין איינער פון זיי מיט 4 וויסטרעלן. איך האָב געמיינט אַז מען האָט שוין אָמיצן פון אונדז געהרגעט. נאָר ניין ער איז גאָר ~~עעע~~ צי צום טאַטן און אַרופּגענומען פון אים די שטיוועל, דאָס געלט צוגענומען און האָט אים אָפּגעלאָזט און זיינען אַוועק. מאָרגן אין דער פרי איז אַרויס סאָקאָ־לאָווס שוועסטער (איז האָט מען שוין ציגעהרגעט, זיין שוועסטער איז געווען אויף זיין אָרטן אויף דעם מאַרק און האָט אויסגעשריגן:

האָט זיך אָנגעהויבן צו אונדז זיינען זיי ניט אַריין, זיי האָבן געמיינט דאָס איז אַ גוייִשע שטיב, איז דורכגעגאַן אַ גוי, ער האָט ניט געקענט פאַרליידן די צאָ־רעס פון די אידן האָט ער זיך געוואָגט צו די באַנדעס, איר זענט גאָך דאָך דעניקין איז דאָך שוין אויפן וואָקזאַל זיינען זיי אַנטלאָפן (איך פרעג פאַר וואָס האָבן זיי זיך דערשראָקן. ענטפערט זי: דעניקין האָט זיי געפירט ביז קיִעוו און האָט זיי אָפּגע־טריבן ניט אַריינגעלאָזט קיין קיִעוו דערנאָך ערשט געגאַן פון דאָרטן אויף וואַסילקאָוו

Р-3050, оп.3,

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ АРКУШ СПРАВИ №72

В справі підшито та пронумеровано аркушів 50 + 44 об. = 94 (девяносто четыре)

в тому числі: літерні аркуші

пропущені номери

Плюс аркушів внутрішнього опису

	Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
	Листы с оборотами:	2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13, 14,15,16,17,18,19,20,21,22, 23,24,26,27,28,29,30,31,32, 33,34,35,36,37,40,41,42,43, 44,45,46,47,49,50

Хр. фонда (найменування посади упорядника) — [підпис] (підпис) — Баран В.П. (розшифровка підпису)

12.04.2005 г. (дата)

Друкарня Пшонківського О.В., м. Біла Церква, (04463 44-122), наклад: 20000 екз., 2003 р.